

KALEJDOSZKÓP
KALEIDOSCOPE

*„Nincs más haza, csak az anyanyelv...”
Márai Sándor*

corvina

MOBILE

Available on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

THE LARGEST HUNGARIAN CANADIAN
COMMUNITY ADVERTISING NETWORK

416-638-3431

DOWNLOAD FREE APPLICATIONS
[WWW.CORVINADIRECTORY.CA](http://www.corvinadirectory.ca)

Mobile application

iPhone / iPad / Android

Always in your hand

Always up-to-date

Prompt dialing from application

Easy to save phone numbers

Increase your ad's value with logo,
short video of your business

Established 1958

416-596-0297
toms-place.com

190 Baldwin St.
Kensington Market
Just west of Spadina

M-W 10-6

Th-F 10-7

Sat 9-6

Sun 12-5

Tom's Place

Tom's Place and the Mihalik family have strong Hungarian roots but at the same time are very proud Canadians. Pictured above is Tom Mihalik, with his son Tom Jr., both ready to serve you at Tom's Place. Established in 1958, Tom's Place now offers the biggest selection of suits in North America, all at great prices.

Please visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.

Conveniently located in Kensington Market. Megrendelhet6: 416 491 4631

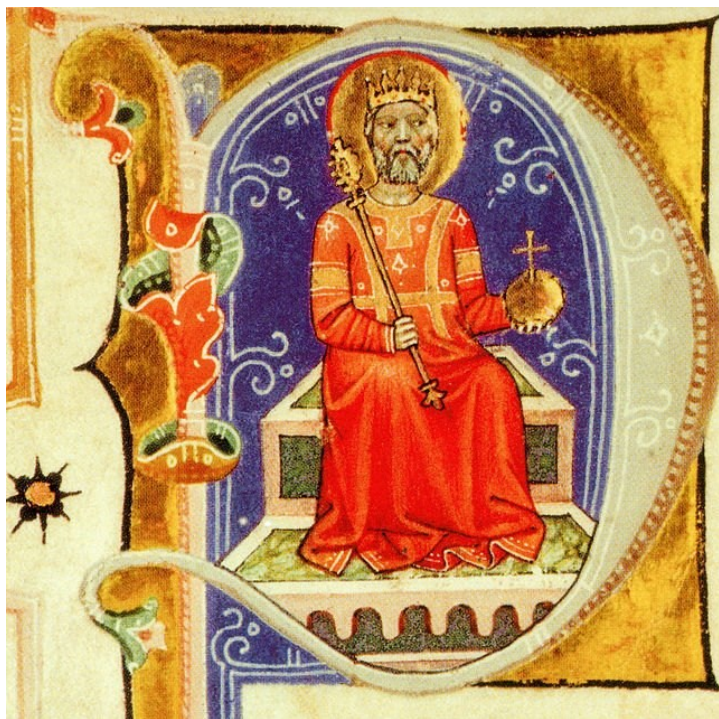
Designer
Men's & Women's
Clothing for
Over 50 Years

facebook.com/TomsPlaceTO

SZENT ISTVÁN KIRÁLY IMÁJA

A mélységből kiáltok Hozzád, hallgass meg Uram!
Taníts meg, hogy kell könnyezni a meg nem érdemelt örömben, s
hogyan kell örülni a megérdemelt könnyben.

Adj erőt, hogy kevélységem csillogását elhomályosítsam,
s az alázatosság színtelenségét okosan csillogtassam.

Taníts meg, hogyan kell a gyengékhez lehajolni,

s hogyan kell féktelen erővel egyenesen állni.
Adj erőt, hogy fölényesen legyőzzem a testet,
s alázatosan megadjam magam a léleknek.

Taníts szelíd szóra, ha bántások érnek,
s hideg mosolyra, ha jogtalan dicsérnek.

Adj erőt napközben, hogy el ne fáradjak,
s fáradtságot este, hogy rögtön elaludjak.

Taníts meg lendülni, ha Rád találtam,
s hirtelen megállni, ha utat hibáztam.

Ne add meg mindig, amit nagyon kérek.
Taníts bátor lenni, mikor nagyon félek.

Engedd a világot megvetve szeretni,
csak magadat ne hagyj soha elfeledni.

Ez a kívánságom, ez maradjon végleg,
de ha másként szólnék, nagyon szépen kérlek,

ne neheztelj reám, ne fordítsd el orcád,
hiszen a mélységből kiáltok fel Hozzád.

TARTALOMBÓL - CONTENTS

„Üdvözet a győzőnek” - Bravó, Magyarország! Rio 2016...	2
Tűz Tamás: Szent István király (vers)	4
The Holy Crown	4
Kabdebó Lóránt: Kalejdoszóp-est a Párbeszéd Házában	5
Sajgó Szabolcs: palástom palástom (vers)	5
Tamási Áron: Rokonom kalapja (elbeszélés)	6
Köntés György: Reggel korán, Egy székely falu (versek)	7
Miska János: Otthonról haza - kettős ünnep	8
Miska János: Történelmi zenés utazás	9
Selendy Balázs: Az ismeretlen (vers)	10
Selendy Balázs: Tengeren	10
Varga Gabriella: Kultúra a világhálón... a Napsziget	11
Dancs Rózsa: Jaap Scholten: Báró elvtárs	12
Székely Ferenc: Felünk siető égi postások...	14
Nándor Dreisziger: Where was the Ancient Homeland...?	16
Lackfi János: Helycsere (vers)	17
Lakatos Mihály: Junoszty a Dacia tetején	18
Peter Bacsalmasi: Patty (lyrics)	19
Nagy Szabaszián: Madách Imre családja Brazíliában	20
Keszei Attila művészi birodalma	23
Attila Keszei's Ars Poetica	24
Radnai István: Félprofil (vers)	26
Varga Gabriella: Szeretet, odaadás, alázat...	26
Horváth Gábor Miklós: ünnep (vers)	28
Veszely Ferenc: Miska János: Megyek fáklyát gyűjtani	29
Hajdúszoboszlói gyógyfürdő	30
Dr. Kovács Csaba: A mezőkövesdi Zsóry Gyógy-... fürdő	31
Lehoczki Sára: Fiatalság: bolondság, balatonság: boldogság	32
In Memoriam: Padányiné Aykler Karola, Felkai G. Ferenc, Agócs Máténé	34-35

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE
ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$75.00/year;

Foreign: US\$85.00/year

Elnök - Telch György-George - President

Főszerkesztő - Telch-Dancs Rózsa - Editor-in-Chief

Főmunkatárs: Varga Gabriella

Munkatársak: Bácsalmási István, Veszely Ferenc, +Kaslik Péter

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: rozsatelchdancs@gmail.com

Copyright © Kaleidoscope Heritage Club

A folyóiratot digitálisan archiválja az Országos Széchényi Könyvtár
EPA adatbázisa: <http://epa.oszk.hu/01600/01658>

www.kalejdoszkep.ca

*No part of this publication may be reproduced without written
permission from the publisher, excepting brief quotes for the
purpose of review*

**A KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy Lexikona
helyesírását követi**

„ÜDVÖZLET A GYŐZŐNEK!” - BRAVÓ, MAGYARORSZÁG!

Thomas Bach NOB elnök átadja az olimpiai fáklyát Orbán Viktornak

„Ha a világ összmagyarságát számítom, akkor az a világ népességének 0,2 százalékát teszi ki. Ehhez képest nyolcszor vertük meg a világot. Nyolcszor bizonyultunk a Földön élő hétmilliárd emberből a legjobbnak...

... Aki ide kijutott, mindegy, hogyan végzett, az megérdemli, hogy megemeljük a kalapunkat, és megköszönjük neki, hogy az életéből éveket áldozott arra, hogy Magyarországot nemzetközi versenyen képviselje..." *(Orbán Viktor)*

Hosszú Katinka (úszás)

Női kajak négyes, Kozák Danuta, Szabó Gabriella, Csipes Tamara, Fazekas-Zur Krisztina

Szász Emese, vívás

Szilágyi Áron, vívás

RIO 2016 – MAGYAR ÉRMESEK ÉS PONTSZERZŐK

A RIOI NYÁRI OLIMPIA MAGYAR ÉRMESEI ÉS PONTSZERZŐI (AZ ELSŐ HAT KÖZÖTT VÉGZETTEK):

ARANY:

Szász Emese, vívás (párbajtőr, egyéni)
 Hosszú Katinka, úszás (400 m vegyes)
 Hosszú Katinka, úszás (100 m hát)
 Hosszú Katinka, úszás (200 m vegyes)
 Szilágyi Áron, vívás (kard, egyéni)
 Szabó Gabriella, Kozák Danuta, kajak-kenu (K-2 500 m)
 Kozák Danuta, kajak-kenu (K-1 500 m)
 Szabó Gabriella, Kozák Danuta, Csipes Tamara, Fazekas-Zur Krisztina, kajak-kenu (K-4 500 m)

EZÜST:

Imre Géza, vívás (párbajtőr, egyéni)
 Hosszú Katinka, úszás (200 m hát)
 Cseh László, úszás (100 m pillangó)

BRONZ:

Kenderesi Tamás, úszás (200 m pillangó)
 Kapás Boglárka, úszás (800 m gyors)
 Márton Anita, atlétika (súlylökés)
 férfi párbajtőr-csapat, vívás (Boczkó Gábor, Imre Géza, Rédli András, Somfai Péter)

4. hely:

Kapás Boglárka, úszás (400 m gyors)
 Tótka Sándor, Molnár Péter, kajak-kenu (K-2 200 m)
 Női válogatott, vízilabda (Gangl Edina, Kasó Orsolya, Antal Dóra, Bujka Barbara, Csabai Dóra, Czigány Dóra, Garda Krisztina, Illés Anna, Keszthelyi Rita, Kisteleki Hanna, Szücs Gabriella, Takács Orsolya, Tóth Ildikó)
 Vasbányai Henrik, Mike Róbert, kajak-kenu (C-2 1000 m)

5. hely:

Sidi Péter, sportlövészet (légpuska)
 Ungvári Miklós, cselgáncs (73 kg)
 Bácsi Péter, birkózás (kötöttfogású 75 kg)
 Lőrincz Viktor, birkózás (kötöttfogású 85 kg)
 Férfi válogatott, vízilabda (Decker Attila, Nagy Viktor, Decker Ádám, Erdélyi Balázs, Hárαι Balázs, Hosnyánszky Norbert, Kis Gábor, Manhercz Krisztián, Szívós Márton, Varga Dániel, Varga Dénes, Vámos Márton, Zalánki Gergő)

6. hely:

női 4×200 m gyorsváltó, úszás (Jakabos Zsuzsanna, Késely Ajna, Kapás Boglárka, Hosszú Katinka)

Keszei Attila: Szent István - Vajk. Raku kerámia

TÚZ TAMÁS

SZENT ISTVÁN KIRÁLY

Jól megjelölte ezt az ezredévet:
keresztel írta rá kemény nevét,
mint halhatatlan győzelmi ék.
Alapkö lett, de kőnél súlyosabban
vetette el az épülő falakban
toronyszökkenő, férfias hitét.

Amint alázatát mindegyre inkább
úrrá emeli roppant erején,
a bércre hág s egy országon tekint át,
hol hajnalpírban reszket még a fény.
Komor felhőkbe bomlik ki a kék ég
s virrasztva várja népe ébredését
a századok szélfúttá reggelén.

Nem tétován, de biztos mozdulattal
lendül előre tervező keze,
míg port kavart és szilaj kedvvel nyargal
a forró puszták zendülő szele.
Bölcs szemmel néz a fényes távlatokba
s pillantásával féltőn átkarolja
a frissen szántott szűzi földeket.

Kegyessé jobbával törvényt ír, keményet,
hogy megkösse a rónák vad porát,
szőlő teremjen és kenyér, fehérebb
s hogy mindenki meglelje otthonát.
Áldott szigor, rendet hozó szelídség!
Arany szív, mely eltékozolja kincsét,
hogy új szívekben ragyogjon tovább!

Hát róla zengjen most a lelkes ének!
Uram, téged dicsérünk általa,
mert ő volt a te választott edényed,
apostolod; híved s a föld sava.
És ő volt ama bibliai sáfár;
kire be jó, hogy éppen rátaláltál,
midőn megvirradt napunk hajnala!

THE HOLY CROWN

When Stephen became King of Hungary on Christmas Day in the year 1000, Pope Sylvester II made him the gift of a crown. Stephen had resolved to raise Hungary to the status of a Christian kingdom, placing it on an equal footing with other European states. He had shrewdly requested his crown from the Pope, the spiritual leader of Western Europe, rather than from the Holy Roman Emperor. This crown became one of the most powerful symbols of Hungarian nationhood.

During World War II, the crown was spirited out of Hungary to protect it from the Germans and the Soviets. On May 2, 1945, the Holy Crown and other jewels were handed over by a Hungarian Army Colonel to a U.S. Army Colonel near Eggesberg, Austria. The Crown had been packed in a large black satchel. It was initially sheltered in Wiesbaden, in the American Zone, but was later transferred to the United States Gold Reserve at Ft. Knox, Kentucky. It was not considered as spoils of war; rather, the U.S. Government stored it in hopes of returning it to the Hungarian people one day.

The decision by President Jimmy Carter to return the Crown in 1978 was a controversial one, and one which took political courage. President Carter made his decision based on the evidence that Hungary's record on human rights - its tolerance of religious expression, its facilitating of travel and communication - while not perfect, deserved recognition as an example to other Soviet-bloc countries. Many people on both sides of the Atlantic adamantly opposed the return of the Crown at a time when Hungary was still under Communist rule. Carter felt that it was only right that the Crown be returned before a whole generation of Hungarians came of age without understanding its symbolism. After all, he said, the Crown belonged to the Hungarian people.

As hoped, the return of the Crown was both an occasion for improving U.S. - Hungarian relations and a device for pulling Hungary towards the west. It allowed the traditional warm relations between the two countries to resurface.

KABDEBŐ LÓRÁNT

KALEJDOSZKÓP-EST A PÁRBESZÉD HÁZÁBAN

Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes, költő, szerkesztő, a Párbeszéd Házának vezetője korábban hosszabb ideig Kanadában dolgozott. Most, hogy látogatóban itthon tartózkodott a torontói magyar és angol nyelvű kéthavonta megjelenő folyóirat szerkesztője, Telcsné Dancs Rózsa, a valaha Erdélyben keserves sorsot megélt író, meg akarta mutatni neki a vendéglátó jezsuita szerzetes, hogy legalább száz ember jelen lesz a folyóiratot bemutató esten. Nagy sikerről számolhatok be: többen lettünk közben ennél. Közben – mert amikor hirdetve volt, óriási felhőszakadás, dörgés-villámlás próbálta eltéríteni, otthon tartani a készülődöket. Nem sikerült ennek a viharoknak sem. Ki így, ki úgy, de megérkeztünk, – megtelt a nagy terem. Ennyire telítetten nagyon ritkán láttam még e termet. (Legutóbb a Ginastera Dél-Amerikai zeneszerző 100. születésnapjára rendezett sorozat nagyszerűen kitűnő hatodik rendezvényén, a *Ginastera és Bartók gitár és zongoraesten* a kezdetén négyen, utóbb ha egy tucatnyian jöttünk össze. Mondhatom, veszteségére azoknak, akik nem jöttek!)

Akkor valami varázsa kell legyen ennek az estének! Mi is lehet ez a varázsos vonzású, szép küllemű folyóirat? Kapcsolatteremtés az óhaza, a Trianonnal szerteszakított Kárpát-Medence és az Újvilág valahai menekültjei között. Mint felkért hozzászóló, magam éppen ennek a kapcsolat-teremtő feladatnak a lényegét próbáltam magyarázni. Két ilyen folyóiratot ismerek, a Délvidéken megjelenő, Bata János szerkesztette *Aracsot*, és a Torontóban a Telcs-házaspár által szerkesztett *Kalejdoszkóp*ot. Mindkettő oda-vissza teljesít szolgálatot. Beszámol a helyi szellemi erőfeszítésekről, múltból és jelenről, ugyanakkor számukra szemléli az ottani érdeklődés szellemében a hazai teljesítményeket. Megismertet és visszaigazol. A Kalejdoszkóp ráadásul az Újvilág nyelvében fogyatkozó magyarságáról is hírt ad. Számukra, a nyelvüket felejtőknek is beszél. Ha kell angol nyelven. Csalogat és visszacsalogat. Ennyiben pedig egyedülálló jelenség.

Maga a folyóirat címe a mai helyesírást ismerőknek furcsán jelenik meg. De ragaszkodik annak a lexikonnak az írásmódjához, amelyik még az egységes Kárpát-Medence világában keletkezett. A ma is nagyra becsült Pallas Lexikon ezt a szót ekként írja. És az Újházában Dancs Rózsa a bürokrácia ellenében is ragaszkodott mindvégig a 19. századi helyesíráshoz. Győzött. Diadalával: emlékeztet. Az összetartozásra.

Kik töltötték meg ezt a nagy termet? Fővárosi olvasók mellett hazai vidéki olvasók és szerzők, valamint erdélyi érdeklődők. Dancs Rózsa a szívükhöz tudott lapjukkal szólni: megismertette űzött vad sorsát a valahai Erdélyben. Veszélyeztetett gyermekkel, egészségügyileg megszarolt anyával. És döbbenjünk meg: a zsaroló magyar férjjel és apával. Ritka (?) menekülésre készítő helyzet. Ezt ki kellett mondani, el kellett beszélnie. És kapcsolatokat keresni a hasonlóan kiszolgáltatottakkal. A Kalejdoszkóp a megszenvedett múlt jogán él és éltet megújuló kapcsolatokat. Az est

Sajgó Szabolcs otthont adó jóvoltából összekötötte a betegségéből éppen gyógyuló valahai kanadai magyar nagykövet barátunkat, a Bécsből haza látogató műsort szerkesztő mediátort, az erre az alkalomra a hosszú oda-vissza utat vállaló ausztráliai magyar média szervezőjét, szerzőjét, vidéki költőket, hazai népszerűséget lassan kiharcoló költőket.

Jó volt ezen az estén együtt lenni ebben a teremben. Beszélgetni, összekapcsolódni. (*Magyar-Hon-Lap, 2016. 06.30.*)

Lilla és a Szigeti Veszedelem Sajgó Szabolcs alábbi versének megzenésítésével és elénklésével lepte meg a házigazdát

Fotó: Kőröshegyi Béla

SAJGÓ SZABOLCS palástom palástom

elvittek elvittek
hosszú útra vittek
járatlan magányos
keskeny útra vittek

keskeny út hosszú út
csillagporral áldott
csillagporból szöttek
reám új palástot

fénnyel ragyogással
körül is szegelték
olvasni mintáit
csuda gyönyörűség

oltalmazó palást
fel magasba emelt
ráismerek egykor
odafenn ez ölelt

palástom palástom
merre talállak föl
ki terít szívemre
mikor repítsz végül

TAMÁSI ÁRON

ROKONOM KALAPJA

Mintának való ez a vasárnap délután. Néha meglebbenek a szellőben a lombok, enyhe a lég, s békesség honol az emberi arcokon. Az öregek sűtkérezve bandukolnak az utcán, a lányok kedve szinte virít, és ünnepi ruhában hódítják a fiúk a világot.

S számosan mennek rokont látogatni.

Ennyiből is látható tehát, hogy egészen hibátlan ez a vasárnap délután. Annyira hibátlan, hogy a többi közül egészen kiemelkedik, mint az árvácskák vagy a boglárók közül a lilium. Magasan kiemelkedik és úgy tekint a magasból vissza a múltba, hogy a tovatűnt évek vasárnapjai közül társat válasszon magának. Talál is egyet.

Ehhez a maihoz hasonlatos volt az is, valóban. Akkor is bólogtattak a fényes szellőben a lombok, s számosan mentek rokont látogatni. Így történhetett, a lélek lombjainak játékos kedvében, hogy azon a régi vasárnap délután engem is meglátogatott egy fiatalember. Röpke látogatás volt az egész. De hát suhanva röppen el a fecske is a macska fölött, s a fecske szárnyára mégis pezsdülve emlékszik mindig a macska.

Hát arra a fiúra úgy emlékszem én is. Amikor kinyitottam neki az ajtót, mindjárt biztatás nélkül és otthonos örömmel jött be a szobámba. Ebből is nyilvánvalónak látszott, hogy valahonnét ismernem kellett volna ezt a kedves és barátságos fiatalembert. Ismernem kellett volna, mint ahogy ismertem is. Jobban mondva: tudtam, hogy ismerem, csak éppen nem ismertem. S hiába néztem azt a csillogó két barna szemét, hogy azokból kihorgásszam a valót, s hiába néztem azt a kissé tatáros arcát is, mert a neve nem jutott eszembe. De sőt, a nevéen túl homályba borult még a fészék is, amelyben ült, mint ismerős. Nagy bajban voltam, no hát.

De takargattam a bajt, s a fiú nem is vette észre. Inkább a megnyugvás öröme ült az arcán, ahogy mondta:

- Már régen tervezem, hogy egyszer eljövök magához.

- Mióta? - kérdeztem.

- Rég, s mindegyre jobban.

- Hát most megvalósult!

- Most meg.

Már javában ültünk, amikor ilyen szavakat váltottunk egymással. Ő a térdére könyökölve s nagy várakozással mosolygott, miközben egy-egy szemugrással a szobát is bejárta. Én a nadrágját jegyeztem fel az emlékeim közzé, ahol ma is úgy él: kurtára és szűkre szabva, nyilván valaki másra, s néhány pillantással eltettem az emlékezetembe a barna kabátját is, mely a nadrággal ellentétben, nagy bőséggel lebegett rajta.

- Úgy hát, itt lakik - mondta a fiú, s a szóban együtt volt a kérdés s nemkülönben a megállapítás.

Gondoltam, a pontot odateszem mégis.

- Én itt - feleltem tehát.

S neveltünk mind a ketten, mert a nagy meghittségben jól éreztük magunkat, s egyet is értettünk egészen.

- Hát a kereset milyen? - kérdezte.

- Mint az eső - mondtam.

Ebből megértette rögtön, hogy egyszer van s máskor nincs. Sőt

amit megértett, azt egy szép gondolattal meg is toldotta. Vagyis azt mondta, hogy nálam a kereset azért ilyen, mert a költő adománya és az eső egyaránt a természet ajándéka. No, gondoltam magamban, ez a fiú, bárki legyen, igazán megérdemli, hogy koccintsak vele. Két pohárka bort töltöttem tehát, s köszöntés után megittuk.

- Hát itt jobb bor van, mint otthon - mondta akkor a fiú.

- Nem egyformán van, otthon sem - egyengettem én magam.

Ezen ő elgondolkozott, mint aki nem akar igazságtalan lenni, s majd így szólt:

- Hát az igaz. Mert például a szövetkezetben adódik igen jó bor is néha. Afféle Küküllő menti, mert az aztán csakugyan jó. De amit Daróczy szokott adni, az a sánta boros, hát az csak olyankor teszi meg a szolgálatot, amikor meghal egy vénasszony, akit egész éjjel és józanul kell virrasztani.

Hála legyen a sánta Daróczinak, most már tudtam, hogy ezzel a fiúval, úgy látszik, egyfalusi vagyok. Meg is ragadtam rögtön a szálát s azt mondtam, hogy Daróczit nekem nem kell bemutatni, mert ismerem én őt, éppen eléggé. S hogy tovább léphessünk is mindjárt, elhagyva Daróczit, töltöttem ismét a két poharacskába. De ha azt hittem, hogy a bor elmossa a sánta Daróczit, akkor nagyot tévedtem, mert ivás után így szólt a fiú:

- Ő mosott ki engem a faluból, az a hitvány személy!

- Hát ezt nem tudtam! - ütköztem meg én is rögtön, mintha nekem mindent tudnom kellett volna, ami valaha csak történt ezzel a kebelbéli fiúval, akit az emlékezetemben hiába kerestem. De talán jobb is, hogy úgy volt, ahogy volt. Jobb, mert a rövid történetből, amit a fiú elmondott, a régi lappangó szálak mellé új szálak szövődtek közöttünk. Rövidnek azért mondom a történetet, mert a fiatalember így adta elő:

- Nála ittunk vízkeresztkor. A maga öccse, s én. Három literrel már elfogyasztottunk, de a három literrel szemben mi még józanok voltunk. Erre azt mondom a maga öccsinek, hogy: no, bátyám, ha már ez a három liter ennyire nem tudott fogni rajtunk, akkor én a negyediket Daróczinak a szemeközi öntöm! S oda is öntöttem. De aztán ebből kifolyólag én egy hónap múlva már itt is voltam, ebben az idegen városban.

- Mert mi ilyenek vagyunk! - csatlakoztam a virtushoz.

- Ilyenek! - mondta a fiú. - S nem is baj. Én legalább nem bántam meg, hogy Daróczival így cselekedtem. Mert ugyanis, ahogy megérkeztem ebbe a városba, már másnap ráakadtam egy jóféle emberre, kinek a rozzant állapotából mindjárt munkát is találtam. Úgy kell ezt érteni, hogy háza van neki, itt a város környékén. Az a ház amolyan bomba rágta ház volt, amit Kályhási úr újra akart építeni. Vagyis Kályhásinak hívják azt a jóféle embert, akit úrnak is nevezhetnék bátran, mert egyrészt nem tudott ácskodni, másrészt pedig megszerettük egymást. Ilyenformán aztán, s ketten együtt, újra építettük az egész házat. Rendesen megfizetett engem, illetőleg a fizetség egy résziben felruházott. Ez a ruha is, ami rajtam van, tőle származik.

Megnéztem ismét s meg is tapogattam a ruháját, külön a nadrágot s külön a kabátot.

- No, tisztességes, a szövet! - ismertem el.

- Ugye?! - örült a fiú.

- S kalapot nem adott? - kérdeztem.

Hát erre nevetni kezdett a fiú, de olyan kedvre és sok józszel nevetett, mintha nem is kérdést tettem volna fel neki, hanem pajzánkodva játszottunk volna. S amikor már nevetett egy sort, csak akkor szólalt meg, mondván:

- Adott kalapot is. Hogyne! Mégpedig olyan kalapot, hogy igazán szépet. Barna színűt, aminek a szalagja mellett, bal oldalon, egy ügyes pamacs is volt, s hátul a csokránál madártollú benne!

- Hát hol van? - kérdeztem.

- Hol-e? - nevetett a fiú. - Asszegény a ruhatárban!

- Micsoda ruhatárban?

- Ahol a hold a ruhatáros, abban.

S ahogy vettem volna a szót, a fiatalember valami olyat láthatott rajtam, mintha nem egészen érteném a dolgot. Előbbre hajolt tehát, s így folytatta a kalapot:

- Hát van nekem egy kedves ismerősöm, hogy úgy mondjam. Vagyis egy leány, Amália. Aki már régen itt lakik a városban, minélfogva ügyes és jártas személy minden dologban. Egyéb mellett nagy könyvolvasó ez a lány, s jár a moziba is. S azt akarja folyton, hogy engem is beléavasson mindezekbe. Így jutott eszibe a múlt szombaton az is, hogy menjünk el ketten a színházba. Hát mi el is indultunk, hogy elmenjünk ketten a színházba. De nem volt nekünk, csak másfél forintunk, már a jegyen kívül. Ellenben ott volt az én kalapom, amelyik a ruhatárba kíváncszott, mert ugyanis megszokta volt, amíg Kályhásinál szolgált, hogy ott uraskodjék a pamacsával a ruhatárban, ha már színházba viszik. Csakhogy az pénzbe került volna nekünk!

- Biza, pénzbe - mondtam, osztozván a gondban.

- Egy forint! - folytatta a fiú. - S nekünk maradt volna ötven fillér. De két ember miképpen utazzék haza, ötven fillérral, amikor vége szakad a színházi mulatságnak?!

- Csakis gyalog - kellett mondanom.

- No, ügye!

- S mit csináltak a kalappal? - kérdeztem.

- Hát éppen azon tanakodtunk - folytatta a fiatalember -, hogy mit is csináljunk a kalappal. Mentünk, s tanakodtunk. Én magamat hibáztattam, mert hiszen otthon kellett volna hagynom. Amália azonban ebben nem egyezett velem, mert ő a kalapot a formája miatt is, de legfőképpen benne a pamacsot és a madártollút, nagyon szerette. Inkább az ölibe veszi, azt mondta, s ott jól meglesz a kalap, amíg mi nézzük az előadást. De hát nekem, úgy magamban, nemigen tetszett, hogy az ölibe vegye, mivel hogy idegen is volt a kalap.

- No, mindjárt összevesznek! - futott ki a számon.

- Jól mondja! - folytatta a fiú. - Mert a kalap úgy közénk állott, hogy mire elérkeztünk a Duna fölött a hídra, már csakugyan veszekedtünk is. Mielőtt azonban egészen összevesztünk volna, hát a szél kikapta a fejemből a kalapot s a híd korlátján keresztül úgy röpítette belé a Dunába, hogy mint egy nagy barna madár, azonképpen szállott a hullámok tetejére.

- Az iskoláját! - kiáltottam fel.

- Hát így jártunk - mondta a fiú.

- S Amália mit csinált?

- Megsíratta.

- Kedves lány lehet - gondolkodtam el.

A fiatalember erre nem szólt semmit, hanem felállt, kezét fogott velem, s megindult az ajtó felé. De ott az ajtóban mégis visszafordult, hogy feleljen nekem.

- Hát kedves - mondta csendesen. - Csak egyet nem szerettem benne. Azt ugyanis, hogy nem Vilmosnak szólított engem, hanem a családi nevemen Orbánnak.

S azzal eltávozott.

Én pedig megbékülve maradtam otthon, sőt a szívemben szeretettel. Mint maradt volna más érző ember is, akit meglátogatott egy kedves rokona. Mert hát Orbán Vilmos kedves rokonom volt nekem. Egyenesen unokaöcsém. Csak éppen régen láttam azelőtt, tizenhárom éve talán. S közben, az idővel együtt, mint ahogy történni szokott, Vilmos is megnőtt és megváltozott.

KÖNTÉS GYÖRGY

REGGEL KORÁN

hajnali fény csillan a fák hegyén,
pirkad. Reggeli imát madarak hozsomáznak,
s fák sűrűjében is oszlik a homály,
álmából riad, szárnyra kel az új nap,
apró cseppekben ezernyi itató
csillog – villog a tömött fűszálakon,
szárnyáról a lepke rázza az éjszakát,
fű rejtekében dül a bogártánc,
fészek alján tátott szájak kéri az elemóziát.
Bárhová nézel mindenütt élet rezdül,
erdő éled, fény cikázik madár nóta csendül.

EGY SZÉKELY FALU

Virágos dombok hajlatában,
ahol összefut Aracs és Remete,
Szeredától nem is messze
egy ősrégi magyar szó, egy név,
Csomortán lett a falu neve.
Ilyen még sok van góbék hazájában,
akad mindenütt egy - két talány,
erről – arról szóló mende-mondák
egytől – egyig igaz legendák.

Nem a múlttól, máról
és mának szól a pennám.
Fordult a kocka, elvan vetve
két lobogó között a Kárpátok Őre,
a valamikori kincses város honvédje
biztatóan tekint a jövőbe.
Így legyen ó Uram !

MISKA JÁNOS

OTTHONRÓL HAZA - KETTŐS ÜNNEP

Kellemes eseményben volt részem szülőfalumban június 27-én. Ekkor került sor a nevemhez fűződő alapítvány első ösztöndíj átadására. A művelődési otthon nagyterme az utolsó ülőhelyig megtelt ünneplőkkel, akik osztozni kívántak a jeles eseményben. A kuratórium helyi tagjai, Somogyi Gyuláné nyugalmazott iskolaigazgató, és Gyarmati Attila igazgató, valamint az általános iskola nevelői elismerésre méltó munkát végeztek a pályázat összeállításában és megrendezésében. Öt pályázó tett eleget az elvárásoknak, s most izgalommal várták az eredményhirdetést.

Ötvennyolc évi távollét után 2014-ben végleg hazapatriáltam Kanadából. Hosszas lelkiismeretvizsgálat után jutottam el a nagy döntéshez. Közel hat évtizedig éltem abban a csodálatos Kanadában, amely 56 végén befogadott engem, új otthonot biztosított számomra és negyvenezer társam számára. A kezdeti nehézségek után egy éven át kórházi beosztottként szolgáltam, s az angol nyelv gyors elsajátítása után felvételt nyertem Hamiltonban a McMaster Egyetemre. 1961-ben diplomát szereztem történelem és filozófia szakon. Egy évvel utána újabb diploma következett, könyvtártudományi szakon. Ez a döntés elhivatottságból született meg. A kanadai magyarság közel száz éves múltja, és tekintélyes kulturális és szellemi értékei ellenére, ismeretlenek maradtak a befogadó ország számára. Úgy gondoltam, ezen változtatni kell.

Mint könyvtáros, az évek során szabadidőm nagy részét erre a célra áldoztam fel. Felkutattam a levéltárak, a könyvtárak, a magyar kultúrotthonok és privát gyűjtemények a magyarsággal foglalkozó forrásait, s tíz évi munka után összeállítottam és a Reginai Egyetemi kiadó gondozásában megjelent szakkönyvtárban elérhetővé tettem a dokumentumokat a nagy közönség számára. Ennek olyan széles és pozitív visszhangja lett országszerte, hogy a *Canadian Studies on Hungarians* című gyűjteményt két kiegészítő követte, több mint négyezer citátummal, a budapesti Hungarian Philological Society és a torontói Hungarian Studies Review gondozásában. Ez utóbbit az Országos Széchényi Könyvtár a világhálón is elérhetővé tette. Mindemellett kezdeményezésemre 1968-ban megalakítottuk a Kanadai Magyar Írók Körét (később Szövetségét), mely ma is létezik, egy tucatnyi antológiával mögötte. Nyugalomba vonulásom után, a birtokomban levő óriási forrásanyag felhasználásával tanulmányorozatot írtam a kanadai magyarságkutatásról, különös hangsúlyt fektetve az angol és francia származású kanadai kutatók magyarság iránti érdeklődésére, s az ott élő magyarok kanadai integrálódására. Ne vegye az olvasó szerénytelenségnek, ha elmondom, hogy munkásságom és pár irodalmár és történész révén (Dreiszigler Nándor, Bisztray György, Judy Young) létrejött a kanadai magyarságkutatás fóruma. A magyarságot a befogadó közeg az elit nemzetiségek sorába emelte.

Úgy éreztem, Kanadában megtettem a magamét. A német származású feleségem halála után úgy döntöttem, hogy visszatérek szülőföldemre, melyet 1956 végén csupán ideiglenes szándékkal hagytam el. Megkönnyítette döntésemet az is, hogy újra házasodtam, Erzsébet hazai, mi több, falumbeli

hölgygel frigyét kötöttünk, s 2014-ben véglegesen hazaköltöztünk. Nem azért jöttem vissza, hogy itthon a szép kertünk gondozásába ártsam magam, hanem azért, hogy további munkásságomat itthon folytathassam.

Ezek egyike volt a Miska János Alapítvány létrehozása. Engem szülőfalum már gyerek koromban is tisztelettel fogadott. A felnőttek érdeklődtek tanulmányi eredményeim iránt, érdeklődéssel olvasták az iskola utcafeleli falán lévő falújságon a verseimet, humoros írásaimat, s úgy tűnt, hogy sokat vártak tőlem. Ez a megtiszteltető bizalom maradandó hatást gyakorolt rám az éveken át. Ezt szerettem volna meghálálni fél évszázad után, s a feleségem és Koltay Gábor buzdítására létrehoztuk az alapítványt, azzal a céllal, hogy tehetséges és szegény sorsú diákok továbbtanulását segítsük. 2015-ben egy millió forintos alappal benyújtottuk a dokumentumot az országos cégbíróshoz, azzal az elgondolással, hogy évente két-két diákot (egyét Nyírbélteken, egyet Hajdúböszörményben, ahol a középiskolát végeztem) 200-200 ezer forintos stipendiumban részesítjük.

A másik vállalkozás a saját irodalmi és tudományos archívumom mellett a kanadai magyar irodalmi gyűjteményemet is hazahoztuk, itt szakszerűen összeállítva, 2015 október 16-án hivatalosan megnyitottuk. Több mint hatvan személy, barátok és rokonok, egyetemi tanárok, kanadisták és a sajtó tisztelték meg bennünket részvételükkel. Ez a gyűjtemény egyedülálló, mert magába foglal könyvtári és levéltári anyagot, valamint muzeális értékeket. Tovább gyarapítva a gyűjteményt, anyagát elérhetővé tesszük az érdeklődők számára, s idővel átadjuk az OSZK-nak, az Országos Levéltárnak és a Petőfi Irodalmi Múzeumnak.

Egy harmadik, szintén itthon elért célom egy, az életmunkásságomról szóló könyv megírása volt. Ezt a munkát Koltay Gábor filmrendező barátunk buzdítására kezdtük el. Éveken át kerülgettem a gondolatot, mint hideg tócsát az út szélén. Nem hinné az ember, hogy mily nehéz irodalmi műfaj az önéletírás. Gábor közreműködésével 2016 júniusában el is készült a 420 oldalas könyv, *Megyek fáklját gyűjtani: életrégény* címmel, a Püski kiadó gondozásában. Nehéz pontosan meghatározni a kötet műfaji mivoltát, ugyanis az első 200 oldal vallomásszerű, életrajzi írás, Gábor feleleteire válaszolva. A második rész a hazai olvasó számára ismeretlen elbeszéléseim, tárcáim válogatását, a harmadik a magyarságkutatásaimmal kapcsolatos tanulmányok, kismonográfiák, publicisztikai írások gyűjteményét foglalja csokorba. Nevezhetnők a könyvet kortörténetnek is, mert a kanadai magyar kutatók, irodalmárok, írók, szociográfusok, statisztikusok, hitvallók, történészek, erdészeti kutatók munkássága is részletes hangot kap benne.

Hát ezt a két eseményt, az ösztöndíj átadását és a könyv bemutatását ültük Nyírbélteken. A kuratórium másik három tagja, Gyulai Sándor a hajdúböszörményi Bocskai István gimnázium intézetvezetője, Molnárné Horváth Ilona angol szakos tanár, és Miska Erzsébet könyvelő és ügyvezető titkár elfogadta a pályázati javaslatot. Az ösztöndíjat Opre Dániel, 8. osztályos növendék nyerte el egy irodalmi esszével, kitűnő

tanulmányi eredményével és példás magatartásával. A rendezvényen köszönetet mondtunk a nevelőknek, akik jelentős szerepet játszottak a kandidátusok felkészülésében. Az öt növendék egy-egy tiszteletpéldányt kapott a Fáklyából.

A könyvbemutató is hangulatos volt. Gábor ismeretségünk barátsággá alakulását ismertette. Kanadában kezdődött a kapcsolatunk, ahol minden kavicsot felforgattam az adatok beszerzésében és ellenőrzésében, amelyek a hét részes *Szerelmem, Kanada* című filmje, s a *Szeretek, Kanada* több mint 500 oldalas kísérő könyve elkészítéséhez kellettek. Kapcsolatunk továbbra is megmaradt, s a Fáklya megjelenéséhez vezetett. Hálás vagyok, hogy Gábor tengernyi munkássága mellett ennyi időt fordít rám. Ugyanis a bélteki rendezvény mellett négy napi filmforgatást végeztünk Nyírbátorban, Nyírbélteken, Hajdúböszörményben és Nyíregyházán, mely városok fontos szerepet játszottak életem alakulásában. Ezt egy készülő, életmunkásságról szóló dokumentumfilmhez készítettük, mely ez év decenberében jelenik meg. Gábor elismeréssel fogadja a kanadai eredményes munkásságom mellett a magyar értékeinkhez való ragaszkodásomat, a gyökereim megőrzését, hagyományaink, anyanyelvünk ápolását, mellyel író társaimhoz hasonlóan fontos szerepet játszottam a kanadai magyar értékek megmentésében.

Mi végre vagyok a világon? – mint Nemeskürty tanár úr mondaná.

2016. július 1.

TÖRTÉNELMI ZENÉS UTAZÁS

Ötvennyolc évi távollétem alatt soha nem volt alkalmam szabadtéri műsort látni. Olvastam róla, hogy Budapesten nagy divatja volt ennek a művészeti ágazatnak, köszönet Koltay Gábor neves filmrendezőnek és másoknak. De el sem tudtam képzelni, hogy a mai színházművészeti technológia felhasználásával milyen csodálatos műsorokat lehet rendezni szabadtéri színpadokon.

Hazapatriálásom következtében abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy ott lehettem június 18-án a Hősök terén bemutatott *Itt élnek, halnod kell* című kolosszális rendezvényen. Minden, de minden a képzeletet felülmúló látvány volt. Már maga a 150 m²-es, egyidőben százakat befogadó színpad, az óriási és megtelt nézőtér, a hatalmas vetítők és a folyamatosan pergő jelenetek elkápráztató hatást keltettek az emberben.

Koltay Gábor rendező parádés utazást ígért történelmünk több mint évezredes korszakán át, kezdve Álmos vezér korától Nagy Imre és Orbán Viktor ideéig.

Mint a műsorból kiderült, a rendezvény célja történelmünk drámai eseményeire való rávilágítás volt, hogy a nézőt további kutatásra inspirálja. Mindezt a színház művészeti elemeinek alkalmazásával, a rockzenét a folkzenei motívumokkal és szimfonikus hangszerelésű zenei részletekkel vegyítve. Huszonhat országos sorsú jelenetet választott Koltay szöveg-

SELENDY BALÁZS:

író, a hősokeket ábrázoló színeknek a zene, a vers és közérdekű prózai szövegek egyesítésével – Szent István intelmeivel, Batthány Lajos feleségének írt búcsúlevelével, Deák Ferenc, Horthy Miklós, Károlyi Mihály és mások beszédészleteivel. A változatos színpadi kavalkád elkápráztató volt. Volt olyan jelenet, melyben 350 szereplő, néptáncos, színész, énekes vett részt. A lovasok és gyalogos szuronyosok, szekeresek és motorosok tömege jött és jött, ki tudja honnan. Drámai feszültség uralkodott a téren két órán át.

A hatalmas nézőtér színültig megtelt közönséggel. A kétszintes színpad, a két vetítő és a színművészet szakszerű alkalmazása révén több jelenet is zajlott egyidőben. Mialatt a Dózsa megrázó jelenetet mutatta a két vetítő, történelmi nagyjaink, államférfiak, művészek és költők lovasfogatokon vonultak közvetlen a közönség elé, beszédeikből, szavataikból adtak elő. Megható volt Petőfi alakítása. Autentikus volt az a jelenet, mely a bevonuló mongol, tatár, labanc, szovjet lovasokat, szuronyosokat mutatta, felsorakozva a nézők előtt, kardjaikat suhogtatva ellenünk. Megdöbentő a török martalócok látványa, amint megkötözött kezű eleinket toloncolták ki a színpadról, a nézőtéren keresztül. Megdöbentő a műsor egésze, ember könnyelábadt szemmel gondolta végig sorsunk mostoha alakulását. Nehezen tudja elfogadni a tényeket, hogy míg Párizsban kéjes kedvvel mulatozhattak, Rómában időálló kolosszumokat emelhettek, mások gyarmatosíthattak, addig a mieink vadonokban mentették az életüket, a túlélők felperzselt otthonaikba térve vissza. De egyben tele van a rockopera lélekemelő emlékekkel is, s a műsor utolsó része ezeket mutatva, boldog érzést váltottak ki a nézőből.

Kellő teljesítmény az 56-os forradalom 60. évfordulója tiszteletére.

Koltay Gábor sokat látott, sokat tapasztalt a harminc évvel ezelőtti szabadtéri alkotásai óta. Nemrégiben külföldön, pontosabban Kanadában járt. Többször is átutazta azt az irdatlanul nagy kiterjedésű országot autóval, szerény körülmények között, napokon, heteken át szendvicsen élve stábjával. Felkereste az ott élő magyarokat városaikban, kultúrotthonaikban, lakásukban, feljegyezte életük alakulását, eredményeiket, bánataikat, dokumentum-filmsorozatot készített róluk, kiegészítő könyvvel, arra figyelmeztetve bennünket, hogy eggyek vagyunk, s ha szimbolikusan is, együvé tartozunk. Itthon a helyünk, itt élünk, halnunk kell.

A műsor végén párás szemekkel távoztam a nézőtérrel, köszönetet mondva a megható alkotás közreműködőinek – Koltay Gergely és Szűts István zeneszerzőknek, a Kossuth-díjas Zsurafszky koreográfusnak, a műsort előadó Bezzegh Zoltán az Esztrád Színház igazgatójának, a neves színművészeinknek, szavalóinknak, a jelmez- és látványvilág tehetséges alkotóinak, az 56-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára létrehozott emlékbizottságnak, amely a programot anyagilag támogatta. És a szövegíró és rendező, s az egészet valósággá váltó Koltay Gábornak. Fogadom, otthonaikban sokak leemeltek Magyarországot történetével foglalkozó könyveiket, leverve róluk a port, és felfrissítették emlékezetükben hazánk története részleteit. Ez a művészet feladata!

Miska János

AZ ISMERETLEN

Más kenyérre vagyok éhes, mint önmagam,
olyan karéjba akarok harapni,
amelynek ízét előre nem ismerem,
de amely nem avasodik el,
amikor nyálam nedvesíti,

az ismeretlenre éhezem,
melynek számomra nincs semmije, semleges szürke,
a tálra, minden szín keverékével;

amikor szám a karéjt megérinti
szívárvány születik belőlem,
mely a világ egyik részét a másikkal összeköti,

akkor, jóllakva, megvetem az ágyam
ott, ahol van még kezdet,

ott fogok én aludni
és szundításomból szökkenni fog
a búza. 1992. máj. 27.

SELENDY BALÁZS

TENGEREN

A tengerben a dolgok csak egyszerűen: léteznek. Meztelenek, egymástól különbözők, csinálják dologszerű dolgaikat, mint-ha senki és semmi más nem lenne jelen.

Egyszercsak jön ez a törpe agyag-istenség pirinyó kis fahajójában. Nagyon vigyáz, hogy a vízcseppek ne érintsék (a víz nem jó az agyagnak), de az evezőket nagy elhatározottsággal kezeli. Világos, hogy egy bizonyos pont felé igyekszik, ahogyan az óriási csillogó felületet nézi, ahol minden csillámló visszfény éppen olyan, mint minden másik, mindegyik az ég felé verődik. Miután megtalálta azt a helyet, ahová menni akar, vitorlát húz fel, mert most már van szél, és a hajó peremére hajol, hogy a dolgokat szemrevételezze. Azok csinálják azt, amit mindig csináltak, az ő ügyeik csak őket illetik. Amint a pirinyó agyag-isten, aki önmaga is csak egy dolog, nézelődik, felfedezi a dolgok között a *rendet*. Ezek után pillantása lába közé esik és felfedezi azt, amit ő *alkotó impulzusnak* nevez, ami nagyon nagy név egy nagyon kicsi valamire. Miután elhatározta, hogy van *rend* a dolgok között és miután megtalálta *alkotó impulzusát*, nekiáll *alkotni*: egy még többszörösen nagyobb név. Arányokról nincs fogalma, amikor a köldökére néz, nem lát mást, a köldök éppen akkorán látszik, mint a tenger. Ezzel foglalkozik egy ideig. Aztán, minden különösebb ok nélkül, jön egy hullám, valamivel nagyobb, mint a többi, és átfrocsköl a hajón és az istenségen. Az agyag elmállik, a hajó, megtelve vízzel és sárral, süllyed oda, ahonnan tovább süllyedni már nem lehet.

A tenger és a dolgok maradnak. A szél elnyugszik, a hullámok kisimulnak és a csillogó felület visszaküldi a nap hibátlan tükörképét. Nem történt semmi.

1989. április 30.

VARGA GABRIELLA

KULTÚRA A VILÁGHÁLÓN: TIZENÖT ÉVES A NAPSZIGET

Önkéntes munkával tizenöt éven keresztül fenttartani a világhálón egy művészeti folyóiratot és közben tervezni az elkövetkező esztendőket, nem mindennapi teljesítmény. De Lajtai Gábornak ez a küldetése: segíteni a szárnybontogatásban az alkotókat, és a már magabiztosan szárnyalókat minden lehetséges módon elismerni, a befogadó közönséghez eljuttatni.

Lajtai Gábor az az ember, aki másokért él: a magyar művészekért, bármelyik pontján is alkotnak a világnak. Méltó és igazságos, hogy az általa szerkesztett folyóirat tizenöt éves születésnapja apropóján vissza- és előtekintésre kérjük.

Lajtai Gábor az az ember, aki másokért él: a magyar művészekért, bármelyik pontján is alkotnak a világnak. Méltó és igazságos, hogy az általa szerkesztett folyóirat tizenöt éves születésnapja apropóján vissza- és előtekintésre kérjük.

– Tizenöt évvel ezelőtt indult el a NapSziget a Művészetekért online folyóirat. Milyen helyzet jellemezte akkoriban a művészet világhálón való jelenlétét? Miért tartottad fontosnak az online NapSziget elindítását?

– Másfél évtizeddel ezelőtt, 2001-ben még gyermekcipőben járt az internet, csak néhány gyűjtőoldal létezett. Művészeti, irodalmi oldal szinte alig volt. A NapSziget online létrejöttét megelőzte az 1998 novemberétől létező www.muveszetek.hu portál, amelynek célja valamennyi művészeti vonatkozású személy és intézmény egy helyre gyűjtése. Ennek a művészeti lexikonnak a háttér folyóirataként jött létre a www.napsziget.hu folyóirat.

– Minden műfajra kiterjedő rovatstruktúrával, a kezdeményezésért lelkesedő alkotókkal indult meg a munka. Hogyan emlékszel vissza a kezdeti időkre?

– Lelkesen dolgoztunk, éreztük, hogy a szerzők is örülnek a lehetőségnek, hogy alkotásaikkal bemutatkozhatnak a nagyközönség előtt. Akkoriban több jó hangulatú író-olvasó találkozót is tartottunk különböző kávéházakban, kultúrházakban.

– Milyen örömeket nyújtott számodra ez a tevékenység és milyen nehézségekkel kellett szembenézned az évek folyamán?

– Működésünkben az áttörés 2005-ben volt, amikor Vörösmarty Marcell megalapította a NapSziget a Művészetekért Alapítványt, így a www.napsziget.hu hivatalos formában működhetett tovább. Ekkoriban az online felülettel párhuzamosan negyedévente – évszakokhoz kapcsolódóan – megjelent a nyomtatott folyóirat is, ez segítette az alkotók kibontakozását. Mivel a szerkesztőség társadalmi munkában dolgozott, nehézség csupán a nyomdaköltség előteremtése volt. Bár közel 100 előfizetők voltak és a boltokban 50 példány körül fogyott, végül a pályázatok megnyerése jelentette az igazi segítséget.

– Tapasztalatod szerint mit jelentett és mit jelent ma a művészeknek a NapSzigeten való megjelenés lehetősége?

– Szerzőinknek fontos a megjelenési felület – ezen keresztül tudnak műveikkel és gondolataikkal eljutni az olvasóhoz. A www.napsziget.hu ezernél is több olvasót vonz, akik dicsérik a szerzők munkáját. Jelenleg mintegy ezer szerzőnk van, a feltöltött írások száma közel ötezer. Az Aktuális rovatban mintegy ezer cikk közvetítette olvasóink felé a kultúrát.

– Van-e tudomásod olyan esetről, amikor valakinek a művészi pályáján nagyot lendített a NapSziget?

– Egyről biztosan tudok. Csomós Róbert az online NapSzigeten kezdte a publikálást, és lelkesedése folytán aztán számos folyóiratot és kiadót megkeresett írásaival. Több kötetet sikerült megjelentetnie. Sajnos ő már három éve nem él közöttünk...

– Napjainkban több online művészeti folyóirat van a világhálón. A NapSzigetnek sikerült-e megőriznie a pozícióját? Mekkora az iránta megmutató érdeklődés jelenleg?

– Valóban, ma már számtalan online irodalmi, művészeti folyóirat létezik a világhálón. A NapSziget a középmezőnyben helyezkedik el, de talán csak azért, mert megválogatja szerzőit és azok írásait. Sok folyóirat válogatás nélkül fogadja az alkotásokat, ezek színvonala alacsonyabb, bár látogatottsága tízezres nagyságrendű közönséget vonz és a szerzők száma is magas. A NapSziget szigorúbb, ezért szorult hátrébb. Lassan minden nyomtatott folyóiratnak lesz online változata, így ma már nem jelent különlegességet, hogy egy lap online is megjelenik. Igyekszünk továbbra is tartani a színvonalat, és nem hagyni, hogy a NapSziget az amatőr szintre süllyedjen. Ennek veszélye szerencsére nem áll fenn.

– Hogyan alakultak a tizenöt év alatt a látogatottsági mutatók?

– A csúcspont 2009-ben és 2012-ben volt, mintegy havi 1200 olvasóval. Jelenleg 800 körül ingadozik. Napjainkban már a Facebookon keresztül is eljutnak hozzánk plusz látogatók, az ő számuk havonta 700 körül mozog. Tehát jelenleg összesen a havi 1500 olvasóval számolhatunk. Ezekkel az értékekkel ebben a műfajban mindenképpen elégedettek lehetünk.

– Hosszú időn keresztül díjakat is átvehettek a líra, a próza és a képzőművészet legjobbjai. Mit jelentett ez a NapSzigetnek és mit az alkotóknak? Tervezed-e a díjazás folytatását?

– A NapSziget örömmel ismeri el a tehetséget, a díjazott művész pedig érzi, tudja, jó az, amit csinál, a kitüntetés a folytatásra, a minőségre sarkallja. Anyagi okok miatt 2016-ban nem tudtunk díjat átadni; remélem, a jövőben újra átadhatjuk az elismeréseket.

– Meglehetősen sikeresen zajlott évről évre az őszi NapSziget Fesztivál. Hogyan tekintesz erre és idén megrendezitek-e?

– Igen, számomra is nagy öröm, hogy nagy érdeklődés mellett kilenc fesztivált rendezhettünk a múltban. 2016-ban nem lesz fesztivál, de talán a jövőben ismét megrendezhetjük.

– Mit tartasz a tizenöt év legnagyobb sikerének és hogyan ünneplitek a tizenöt éves évfordulót?

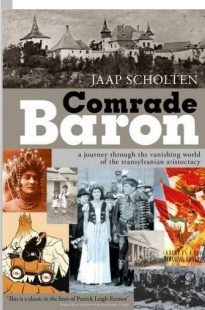
– A tizenöt év mérföldkő számunkra. Át kell gondolnunk a koncepciót, a rovatokat (Aktuális, Első Közlés, Kortárs válogatás, Klasszikus válogatás. NapSziget Galéria), megtartani azt, ami sikeres, és ami alig vonz olvasót, ott elgondolkodni a

DANCS RÓZSA

JAAP SCHOLTEN: BÁRÓ ELVTÁRS¹

“A kommunistánál kártékonyabb és veszélyesebb ember-típust még nem produkált a történelem. Cinizmusuk, szemtelenségük, hataloméhségük, gátlástalanságuk, rombolási hajlamuk, kultúra- és szemellenességük elképzelhetetlen minden más, normális, azaz nem kommunista ember számára. A kommunista nem ismeri a szegényt, az emberi méltóságot, és fogalma sincs arról, amit a keresztény etika így nevez: lelkiismeret. A kommunista eltorzult lélek! Egészséges szellemű európai ember nem lehet kommunista! Nincs olyan vastag bőrt igénylő hazugság, amit egy kommunista szemrebbenés nélkül ki ne mondana, ha azt a mozgalom érdeke vagy az elvtársak személyes boldogulása így kívánja.” (Alekszandr Szolzsenyicin)

Mielőtt beleolvastam volna a *Comrad Baron* c. vaskos kötetbe, hirtelen egy kérdés fogalmazódott meg bennem: Miért, hogyan jutott el egy holland író Erdélybe? Oda, ahol már nyoma sem maradt mindannak, ami évszázadokon keresztül az egész Kárpát-medence “büszkegyönyörűsége” volt? Aztán már az első fejezetek után meg is találtam a tömör írói választ a dilemmámra: “A történetek. Le akarom írni egy eltűnt világ történeteit.”

Úgy tűnik, magyar arisztokrata származású feleséggel az oldalán, Jaap Scholtent a Kárpátok vadregényes tája mellett minden érdekelt, ami a titokzatossá teszi a Transylvania fogalmat. Érdekelt, hogy miért adhatott eza vidék mint a tolerancia melegágya évszázadokon keresztül menedéket a legkülönbözőbb ideológiák leplebe öltözött népiertások elől menekült örményeknek, cigányoknak, zsidóknak, protestánsoknak, bolgároknak, szerbeknek, szászoknak vagy sváboknak. Mint szabad világban született és nevelkedett még történelmi ismereteivel felvértezve is nehéz volt megértenie azt a tébolyt, amely kommunizmus néven maradt ránk és amely Romániában, értelemszerűen tehát Erdélyben, a '80-as években a Ceausescu-diktatúrában csúcspontot ért. A modern kor draculája, a „Dictator” még azt is elsöpörtette ebből a régióból, amit elődei „véletlenül” eltekintettek: valutáért kiárúsította a zsidókat és a szászokat, kiéheztette a lakosságot, lerombolta a magyar falvakat, románokat telepített be színmagyar városokba, feldúlva, megszüntetve az etnikai egyensúlyt.

A szerző a bevezetőben tömören összefoglalja nemcsak a történelmet, olyan adatokkal gazdagítva az átlag olvasó ismereteit, amelyeket egész életünk során nem volt honnan megtanulnunk, amit – ha valaki nem volt kutató történész – nem is tudhattunk. Mert erdélyiségünket sokkal inkább a legendák, adomák táplálták, mint a valós történelmi ismeretek. A Szent Istvántól Trianonig – és tovább, egészen napjainkig levezetett „történelmi lecke” nem szépít, nem idealizál, hanem higgadt tárgyilagossággal tanít.

A román-magyar együttélési kapcsolatok megromlásának

változtatáson, megújuláson. A legnagyobb siker a megmaradás. Tizenöt év nagy idő, egy egész szerzőgeneráció nőtt fel közben, legifjabb szerzőnk 1998-ban született. Legnagyobb sikerünk a folyamatos lehetőség nyújtása szerzőinknek. Ünnepeink egész évben, munkával, odafigyeléssel, és készülünk a 2018-as évfordulóra, amikor a www.muveszetek.hu húszesztendőssé lesz.

Lajtai Gábor

Költő, szerkesztő. 1969. február 25-én született Budapesten. Édesapja Lajtai Pál (1949) intarziáművész, édesanyja Buza Katalin (1951) díszítő festő. Tanulmányokat folytatott a pécsi JPTE művelődés-szervező szakán, különböző könyvkiadóknál tipográfusként, művelődési intézményekben művelődés-szervezőként és információs munkatársként dolgozott. 1990 óta számtalan kiadvány szerkesztését, lektorálását, nyomdai előkészítését végezte el. 1995-ben illusztrálta Néria *Forrás* című verseskötetét.

1986 óta különböző folyóiratok, 1995-től antológiák közlik verseit, írásait. 1999-től rádióműsorok, 2001-től televíziós híradások számolnak be munkásságáról. 2002-től kezdve internetes magazinokban és fórumokon, 2004 óta már magánszemélyek blogjaiban is rábukkanhatunk verseire. Önálló kötetei: *Kikelet* (Anagramma, 1994), *MANNA-versek* (Anagramma, 1996, társszerző: Máté Mária), *Fénytölte* (Krúdy Gyula Irodalmi Kör, 1999), *Csontpalást* (NapSziget a Művészetekért Alapítvány, 2013).

LAJTAI GÁBOR

ÁLDOZAT

Othontalanként lépkedek
Meglépett padok féltenek
Hálok az utcán

Rakparton csendet hallgatok
Körúton Combino andalog
Hálok az utcán

Küszöböd elé érkezem
Egyetlen bűnöm létezem
Hálok az utcán

Magányba burkolt hajnalok
Nélküled fagyok-olvadok
Hálok az utcán

¹Corvina Books Ltd, Budapest, 2013

okait Scholten Trianonra összpontosítja, amely után hiába volt második bécsi döntés, kikerülhetetlenül a szovjet stílusú kommunista pusztulás következett be.

„A mi időnkben” a régi idők tanúi mind a kommunizmus áldozataivá váltak. Tudtunk a kúriák, kastélyok, paloták lakóinak családi nevééről – de a maradék családtagok mind megnyomortott, kitelepített, kényszermunkára, a hírhedt duna-deltai munkatáborba vagy börtönbe zárt emberek voltak. Megközelíthetetlenek, mert közveszélyeseknek nyilvánították. 1949 végzetes éjszakája után a mi falunkból is szinte nyomtalanul eltűntek a Jancsók, és csak a szüleink tudtak a volt földesúr és felesége kényszerlakhelyéről, amely egy tyúkolyi lyuk volt Sepsiszentgyörgyön, ahová édesapám időközönként, a sötétség leple alatt becsempészett egy-egy kis élelmet vagy meleg ruhadarabot. A híres-neves marosvécsi kastély ura, az író Kemény János megriadt, tartásától, hangjától, vagyonától megfosztottként fogadott például a nála tiszteletüket adni kívánó magyar-történelem szakos hallgatók közül *egyét, a hivatalos szerveknek bejelentett időpontban*, mert marosvásárhelyi egérlyukni kis zugába több ember nem fért be. Hogy aztán a közte és látogatója közötti beszélgetésről sem tudhattunk meg semmit!

Most itt van a könyv az asztalomon – vajon szégyen vagy harag kellene hogy fojtogasson, amiért mástól, egy idegentől kell megtudnom életem hézagpótló adatait? Idegentől, ennyi idő után, mert nekünk nem volt szabad a kutakodás, érdeklődés, pedig nagyjából az orrunk előtt történt minden. És mellettünk éltek Scholten interjúalanyai is, akik viszont magukba csukódva nem mertek síránkozni, panaszkodni, mesélni – mert megfélemlítette őket a rendszer. Mint minket, akiket kímélni kellett az őszinteségtől, az igazságtól, mert csak akkor voltunk viszonylag biztonságban, ha nem tudtunk semmit semmiről. Naponta, kora reggel elmentem, azaz elbuszoztam pl. az árkosai, a Ceausescu-banda által birtokba vett Szentkereszt-kastély előtt, hogy aztán a Kálnoky-grófok köröspataki kastélyának hatalmas, a kollektív gazdaság irodájává átalakított termében igyunk meg egy forró teát, hogy felmelegedjünk munkakezdés előtt. A Kálnoky-kastélyt amúgy alaposan megismertük istállóstól, birtokostól, hiszen minden tanév első hónapjait a tanulóinkkal krumpli- és répabetakarítással kezdtük, a vizet pedig a jókora járótavolságra levő kollektív gazdaság épületéből szállították lovas szekéren utánunk. Az épületet a köz bitorolta, és senki-vagyonként pusztította. Virágzás idején a romboló idővel dacoló nemesebb virágok, a valamikor jól ápolt gyümölcsfák mintha a régi idők nagy életének a hangulatát akarták volna visszahozni – a lila akácok csodálatos fürtjeit mindig meg kellett csodálnom.

Volt és van még más is, sok – de mind történelmi, irodalomtörténeti adatként éltük meg a létezését –, és most itt van a könyv. A google segít megtalálnom Dornafalvát, miután összeszorult torokkal befejezem a 91 éves Erzsébet visszaemlékezéseit – és a fejezet meghatóan lírai összefoglalását.

A „*nagymami*” békés leányfalusi otthonában megélt monarchia-korabeli hangulat, az erdélyi múlt idézése után indul a holland-magyar család Bukarestbe a hollandiai nagykövet rokon látogatására. A magyar-román határ átlépése után hidegzuhányként fogadja őket az eléjük táruló mélyszegénység, a Ceausescu

-diktatúra öröksége, a falurombolás és szocialista pokol hátborzongató, kitörhetetlen gyászos lenyomata. Természetes tehát, hogy a bukaresti program befejezése után azonnal visszatérnek a határ másik oldalára, ahol nyugodtabban papírra vetheti élményeit, kutatásainak eredményeit. Ritka írói erényként Scholten nemcsak a szentistváni ezer éves magyar királyság, sőt, még az az előtti időktől levezeti a napjainkban élő összmagyarság hiteles történelmét, hanem vérbeli szépíróként el-elidőz a könyv hőseinek életdarabkájánál, szerelmek, kalandok, intrikák teszik olvasmányossá és izgalmassá a kötetet. És hogy milyen szeretettel és őszinte érdeklődéssel mutatja be a szereplők sorsának fordulatait, vissza-visszatér egy-egy későbbi fejezetben rájuk, mint például az asszony haláláig tartó titkos kapcsolatban élő Bornemissza Carola és Bánffy Miklós esetében, miközben Bonchidától Zaboláig és Szentkatolnáig, Dornafalvától Gernyeszegig és Uzonig továbbutaztatja képzeletünket – megismertette minden élővel és holtal, aki annak a borzalmas 1949-es éjszaka lezajlott tisztogatás áldozatául esett. De visszhangra talál a 129. oldalon saját „pokoljárásom” is, az 1966-os abortusztörvény, és elvezet a Baraganon át a romániai arisztokrácia „tömegsírjéhez”, a Duna-deltába is, ahol még a '70-es években is működött a pokolgép – akkor már a tizenhatodik életévüket betöltött székelyföldi (vagy nem csak?) középiszokolás fiúkat is hat hónapos „hazafias munkára” kényszerítve. Végül visszatér Erzsébethez, aki a szavaival az emberi méltóság elpusztíthatatlanságát, a mindenkori reményt hagyja örökölni az utókorra. Amellett, hogy soha nem tanulta meg, mi a félelem, az idős hölgy ezt is elmondja: „*Én soha nem voltam szegény. Hogy szegény legyen valaki, ahhoz bizonyos fokú tehetségre van szüksége, ami belőlem mindig hiányzott. Maradék megtakarított pénzzel a budapesti Farkasréti temető első sorában meg tudtam magamnak vásárolni a sírhelyet, amelyet teleültem örökzölddel és bokrokkal. Ezek mind Dornafalváról erednek. Az én sírom gyönyörű lesz még halálom után is. Az emberi hatalom nem végtelen. Gyere majd és látogass meg olykor-olykor, tavaszonként, és köszönj nekem.*” (szabadfordítás, D. R.)

„The good memories become more and more vivid, the bad memories grow darker, gloom and drab, faded. I have only good memories of my childhood. We lived in paradise... My footprints were all left behind in Dornafalva... Many millions of footprints. That's what remains...

I've never been poor. To be poor you have to have a certain talent and it's a talent I don't possess. With the last of the money I saved I was able to buy a grave in the front row in the Farkasrét cemetery in Budapest. I've transplanted evergreens and shrubs to it from here. They originally came from Dornafalva. My grave will be beautiful. Even when I'm dead it will be green. The power of human beings is not eternal. Come and visit me there. Promise me you'll come and visit me some time in spring and say hello to me.”

(p. 175.)

SZÉKELY FERENC

FELÉNK SIETŐ ÉGI POSTÁSOK - BÁGYONI SZABÓ ISTVÁN 75 ÉVES

– *A magyar nyelv és irodalom szakos tanári diploma megszerzése után, 1964-ben első állomásod a Maros megyei nagysármási középiskola volt. Ha szüleid 1962-ben Pusztakamarásról nem Mócsra, hanem az egyazon távolságra lévő Sármásra adnak, hogy továbbra is magyarul tanulj, tanárom lehettél volna... Hogyan emlékszel vissza erre a mezőszéki nagyközségre, a század eleji, anyaországi telepesek utódaira, megmaradásukért, identitásmegőrzésükért való küzdelmükre?*

– Kérdésből sok mindent kiérzek. Példának okáért azt, hogy alaposan ismered Sütő Andris gyermekkori vidékét, a minden értelemben dimbes-dombos, tavas-tócsás Mezőséget. No meg azt is – és ennek örülök –, hogy ezek tudtában is bátorkodtál belelapozni A lovak estére hazaérnek című regényembe. Amely voltaképpen az általad is említett kérdéseket – magyar betelepítések, majd román „magyartalanítások”, iskoláink és egyházaink erkölcsi-anyagi leépítése stb. – próbálja feszegetni. Úgy tűnik, Sártelek – ez Nagysármás regénybeli neve – és környéke talán ilyen értelemben Erdély egészét, annak jövőbeni sorsát – és persze, annak kritikáját – sejtette volt a bukaresti „főolvasók” szemében, mert a kötet csak tízéves késéssel jelent meg – és persze, Budapesten. Ma is tisztelettel emlékszem Nagysármás és vidéke neves embereire, Hermán János tiszteletesre, aki dombról prédikálta szerzte halotti búcsúztatóit, hogy öblös hangját az Úristenen kívül mi is hallhassuk, Páll András doktorra és segédjére, sógoromra, néhai Sarkadi Vilire, akik alatt nem pihent meg az egyfogatós kordély, valahányszor a telepeken élők egészségéről, mentésről volt szó. Meg Laci gyógyszerészre, a mesemondó Juliska nénire... És álljon itt még valami: Sármásra érkezésem talán első „felelős” megbízása, a kollektív gazdaság kukoricafosztásán való részvételünk mellett, a népszámlálás helyi bizottságában való részvételünk... Hát részt is vettünk: de egyetlen magyar név után sem ceruzával jelöltük be a nemzetiségi hovatartozást. Ahogyan a központi „megbízott”, Sticlaru elvtárs követelte. Csak gyaníthatjuk, hogy az éj leple alatt hány nem román családból fabrikálhattak – rádiózás után – román nemzetiségűt...

– *Alig 3 év után léptél még egyet Kolozsvár felé. Pontosabban Tordára, ahol a középiskolai oktatáson kívül felruháztak aligazgatói teendővel is. Akkor kezdődött a nemzetiséget is romboló „aranykorszak”: az erdélyi magyarság elorszavításának „legtermékenyebb” időszaka... Mennyire lehetett követni és betartani, üllő és kalapács között, a sütői gondolatot: „úgy cselekedjünk, hogy megmaradjunk”?*

– Torda előtt volt még egy megálló: Harasztoson helyettes tanárkodtam egy éven át. Ezt a falut voltaképpen a Torda közeli lőtér és a Nagyenyed felé futó országút választja el szülőfalumtól, Bágyontól. Apósom – tudni kell, hogy voltaképpen a nősülésem lóditott ki Nagysármásról Torda felé; feleségem ott dolgozott, lakásunk is ott várt rám... –, nos: apósom pöfögő kis Simsonjával furikáztam naponta a tordai Jósika utca és a harasztosi iskola között. És nem kis veszélyek közepette – időnként bizony az épp lögyakorlatot végző kiskatonák süvítő golyózáporai alatt... Most látom, ezzel a fejem fölött zajló

kisded légi csatákkal sokat sejtető főpróbákat rendeztek számomra az égiek... Jó előre sejtettek volna valamit...? Vagy figyelmeztetni szerettek volna valamire? Gondolom, eddigi katedráim igen-igen változatos „összetétele” maga volt a figyelmeztető: Nagysármáson – a pályaválasztáskor behirdetett „középiskola” nem is volt középiskola, pontosabban a középfokon nem voltak magyar osztályok. Így óráim számát zeneoktatással, kórusvezetéssel pótolták; Harasztoson pedig csak a román V–VII. osztályokban „jutottam szóhoz” – tiszta magyar szakos végzettségem ellenére mateket, történelmet, ének-zenét kellett tanítanom... persze román nyelven. „Ne az égiekkel perlekedj, édes fiam! – nyugtatott édesanyám –, ezeket a tordai földieket kellene nagybátyádnak megkeresnie az érdekedben.” Tudni kell, hogy középiskolás koromtól én tordai nagybátyámnál, „Kicsi Pistánál”, a vidék híres csizmadimesterénél voltam „kovártályban” – mondhatni: szolgadiákként..., s csak ritkán látogattam haza...

– *Fontos volt, hogy néhai Lászlóffy Aladárral és Vásárhelyi Géza orvos-költővel Tordán 1970-ben beindítottátok a Jósika Miklós Közművelődési Kört, amely a kommunista diktatúra éveiben Aranyosszék talán legmeghatározóbb magyar szellemi műhelyévé vált...*

– Igen, ma is úgy látom. Ezzel az akkor egyáltalán nem veszélytelen lépésünkkel bizony nem csupán a volt mészköi papköltő, Balázs Ferenc szellemi hagyatékát, a „magyar vidékfejlesztést”, mint mozgalmat élesztettük újjá, hanem – kissé nagyképuen fogalmazva – visszaadtuk annak az erdélyi városnak a hitét, amely város jó négy évszázaddal azelőtt a szabadság, a lelkiismereti szabadság gondolatát álmodta meg Erdély és Európa népei számára. Szabadon élni, lelki és szellemi szabadságban alkotni, magyarul is... Persze, föl kellett kutatnunk a város azon intézményeit, fórumait, neveket, akik a hajdani „magyar Torda” emblemikus figurái voltak – vagy lehettek. Hiszen 1970 körül sem helyi magyar színtársulat, sem tordai vagy Aranyos vidéki magyar lap már nem létezett... Hogy a régi református vagy unitárius gimnáziumokról ne is beszéljünk. És még valami: rendre haza kellett hívnunk – csalogatnunk? – azokat az irodalmi-közművelődési nagyságokat, akiket Torda és Aranyosszék szórt szét a világban: a két Lászlóffytól el egészen Székely Jánosig, Mikó Imrétől Létay Lajosig, Anavi Ádámtól el egészen a színész Miske Lászlóig, a szobrászművész Suba Lászlóig, az iparművész Egri Lászlóig... Nos, a Jósika Kör hatalmas helyi sikerei – és kiszállásai, hiszen ott voltunk mi a farkaslaki Tamási-émlékmű avatásán, ott a székelykeresztúri Petőfi-szobor avatásán; Kövenden és Torockón rendszerint felléptünk hol versműsorokkal, hol az épp aktuális Brassai Sámuel-émlékesteken – úgy látszik, mifelénk fordította a még létező magyar hivatalosság figyelmét. Történt ugyanis, hogy 1972-ben Nedelka Géza tanügyi inspektor meghívott, foglalnám el az ő rövidesen megüresedő posztját, a tordai Mihai Viteazul Liceum aligazgatói székét. Egykori tanárom ajánlatát elfogadtam, már azért is, mert tudtam: Géza Csík-szeredába készül, családot alapítani.

– *1974–89 között Kolozsváron kapsz állást, mégpedig az egyetlen írószövetségi hetilapnál, az Utunknál.*

– Tovább kellett lépnem, bár nagyon szerettem tordai középiskolás tanítványaimmal dolgozni... Magyar irodalomtörténetet az első évben nem taníthattam – lévén, hogy Imreh Lajos tanár úr, egykori középiskolai magyartanárom itt kollégám volt, és nem is akármilyen –, de tanítanom kellett filozófiát, politikai gazdaságtant és kutyafülét.. Tettem a magam dolgát: kisdéd szintpadi valamit írtam tanítványaim számára Egy nap az Erdélyi Helikon szerkesztőségében címmel, amelyben a vesztos magyarjaink közül felvonultattam a Kuncz-fiúktól Kós Károlyéig szinte mindenkit..., persze a nyertes Emil Isacot és Octavian Gogát is... Úgy tapasztaltam, hogy attól a „bemutatótól” számítva – mert külön „rendezvényen” mutatuk be – tanítványaim zömmel a maguk helyén tudták a történelmi változásainkat értelmezni. Hogy később aztán mi történhetett, nem tudhatom, de a téli vakáció első napjaiban jött a hír Kolozsvárról: tordai kinevezésemet a megyei főinspektor nem írta alá. Punktum. Hetekig feleségemmel együtt fásultan figyeltük sorsunk alakulását. És jött a megváltás! Életmentőnek bizonyult az Utunk főszerkesztőjének, Létay Lajosnak az üzenete – Mikó Ervin és Köntös-Szabó Zoltán hozták a hírt, személyesen –: van üresedés a lapnál, januártól szívesen fogadnak! Pillanatot sem gondolkodtam az ajánlaton. Mondtam is Köntös-Szabó Zolinak: „Mögénk álltak az égiek! Valaki nem felejtette el, hogy Létay apósa, a jó emlékezetű Lőrinczy Árpád tiszteletes úr bizony konfirmáltató papom volt Bágyonban...” Zoli fülembé súgta: „Ezt Létay bátyánk katonatársa, az a bizonyos Ceaușescu aztán meg ne neszelje!” És történt, hogy 15 éven keresztül „utunkos” lehettem.

– *A kolozsvári évek teremtik meg a publikálási lehetőséget, s szinte két-három évente teszel le egy-egy kötetet az olvasók asztalára. Ezek közül egyik legjobb regényed a Kések ideje (1979), amelyben a múltat összekötöd a jelennel, s megszületik egy fájóan szép lírai vallomás szülőföldről, az Aranyos mentéről, Bágyon vidékéről. Kritikusaid azon nyomban párhuzamot vonnak Sütő András korábban írt Anyám könnyű álmot ígér c. kötetével. Miről szól a kötet, hogyan fogadta a szakma?*

– A könyv voltaképpen a mindenkori történelmi időknek kiszolgáltatót „collectáló” diákok életéről szól, akik hol európai peregrinációkon vesznek részt, hol önvédelemre alkalmas kések gyűjtését kénytelenek megszervezni... Mert másként elvesznének – akár a holland utcasarkokon, akár Aranyosszék mindig is veszélyeztetett kapualjaiban. A főhős Jeney Vaskóban álom és valóság kegyetlen kavardása – olvasmányélmények és gyermekkori emlékek váltakozó valósága teremti meg azt a szülőföld-hangulatot, amely tovalendíti a témán netán eltöprengő olvasót. A szakma, örömmre mind Erdélyben – Kántor Lajos és Láng Gusztáv révén –, mind pedig Magyarországon – Fodor András által – megtisztelő elismeréssel fogadta prózámat, az időközben napvilágot látott verskötetéimmal együtt. Aminek örülök, hiszen Budapesten kényesek ám a mi mondatainkra...

– *Az 1989-es áttelepedés után következik néhány rövid-hosszabb időszak egyik-másik budapesti lapnál: az Uniónál, az Új Magyarországnál, a Pest Megyei Hírlapnál, a Szabad Földnél. Hogyan foglalnád össze ezt a periódust: valóban az anyaországi útkeresés és az önmegtalálás éveit voltak ezek?*

– Amennyiben újságírói mivoltomra gondolunk: ezek a lapok mindenképpen „az önmegtalálás” lehetőségei voltak. Anyágilag sem utolsók. Hiszen meg kellett ám kapaszkodnunk. Ráadásul: feleségem nem vállalhatott munkát, hiszen kisfiunk egyéves, karon ülő kis lurkó volt még... s az állampolgárságra is három évet kellett várnunk. Itt kell megemlítenem, hogy egyfajta szerencse is mellénk szegődött: az irodalmi lapok szerkesztői, versrovatvezetői – valamikor vendégeink is voltak kolozsvári lakásunkon – szinte hetente, havonta kérték írásaimat. Ma is őrzöm Bella Pista, Nagy Gazsi, Fodor Bandi, Masszi Péter, Turcsány Péter „sürgető” leveleit, Páskándi Géza pár soros „reagálásait”. Mindezek nem is elsősorban forintokat, hanem mellénk állást, emberbaráti biztatást jelentettek számunkra a világváros vállalt forgatagában... Persze magam sem tétlenkedtem. Az Unió s majd a PoLiSz is szinte mindenik lapszáma közölt erdélyi írást. Emlékszem, mekkora feltűnést keltettek Balázs Ferenc, aranyosszéki papköltőnk fotókkal kiegészített versei, naplórészletei – akárha a tordai Jósika Kör gerjesztette gondolatok így folytatódtak volna énbennem is. De fel-felszisszent az olvasó a Páskándi-írásokra is... Az Új Magyarország kolumnás írásomat hozta egykori kolozsvári lapom, az Utunk régi-új szerkesztőinek – Szilágyinak, Lászlóffynak, Királynak, Mózesnek, Sigmond Pistának – immáron helikonos elképzeléseiről, új lehetőségeiről. A PoLisz megjelentető Kráter Műhely Egyesület erdélyi témájú könyveit részben magam szerkeszthettem – örömmre. Végezetül hadd jegyezzem meg: a Pest Megyei Hírlap, s majd a Szabad Föld kulturális rovatvezetőjeként már-már napi kapcsolatban álltam például az akkor még Marosvásárhelyen élő és alkotó Sütő Andrással, de a kolozsvári Fodor Sándorral és a már Magyarországra költözött Huszár Sándorral is. Azt érezhettem, hogy az anyaországi lapok legalább annyira igényelték az erdélyi – főleg nagy öregjeink – írásait, mint mi az itteni „lehetőségeket”.

– *Leltár című, Kós Károly halálára írt versedben írod: „kifogytak rajzos arcú, birsalma tekintetű aggastyánjaink”. Valóban megcsappant nagy öregjeink egykori népes hada?*

– Fizikai valójukban sajnos meg... De hála az égnek – no és az asztalunkra letett kézjegyeiknek –, szellemiségüket, nyelvben és nemzetben gondolkodó magatartásukat megtartotta az idő!

– *Milyen kapcsolatot ápolsz az erdélyi írókkal, művészekkel, itteni olvasóiddal?*

– Szerencsém van ezekkel az elektronikus kütyükkel – égi „postásokkal”, skype-pal. Amikor hiányoznak, mert hiányoznak, fogom magam és tárcsázok, vagy ezt-azt bepötyögöm a számítógémembe. Egyszóval: ilyenkor is az égiek sietnek segítségünkre. És amikor már nem tudok mit kezdeni ezzel a 75 éves embert meghaladó technikával, hívom Dávid fiunkat, és a dolgaink egyenesbe jönnek.

– *Min dolgozol jelenleg?*

– ... Tavaly karácsonyra két kötetem is megjelent: esszékötetem Egy íróasztal vendégei címmel látott napvilágot Győrben, regénytrilógiámat pedig Erdélyi hármassoltár címmel a kolozsvári Kriterion jelentette meg.

WHERE WAS THE ANCIENT HOMELAND OF THE HUNGARIANS?

NÁNDOR DREISZIGER

The peoples of Europe speak Indo-European languages. One significant exception to this generalization is the language spoken by Hungarians. For centuries Hungarians have been asking the questions: Where did this different language come from? And where was the ancient homeland where this language evolved?

Historians, archaeologists, linguists and anthropologists have been giving widely divergent replies to these queries. Especially diverse were the answers that amateur scholars have offered, some of whom placed this “ancient homeland” in such locations as the Near East, North Africa, Siberia, India, even Ecuador, and an island in the Pacific Ocean that had disappeared a long time ago. Professional academics gave fewer exotic explanations but they also disagreed on the question of the precise place of the ancient Hungarian homeland.

Miklós Érdy in his book *A magyarság keleti eredete* [The eastern origins of Hungarians] enumerated nine locations where Hungarian and international scholars (as opposed to amateur writers) placed the land where the Hungarian language developed. According to Érdy not one of these experts identified the present home of the Hungarians as the possible place of this ancient homeland.

In this article I want to point out that Érdy was wrong in saying that no scholar has ever argued that the ancient Hungarian homeland was where Hungarians live today — and I want to go further and suggest that the idea that Hungarians have been living in their present homeland centuries if not millennia longer than it is generally believed is not at all inconceivable.

*

The list of scholars who rejected the idea that the Hungarian language first appeared in the Carpathian Basin only at the end of the 9th century is long. Nearly a dozen prominent Hungarian academics have argued that the ancestors of Hungarians probably settled in the Middle Danube Basin at one time or another during the five centuries that followed the disintegration of the Roman Empire in the West. The first of these we should mention is Gyula Pauler (1841-1903) the author of several books on Hungarian history and a director of Hungary's National Archives. Then there was Géza Nagy (1855-1915) — a student of Hungarian proto-history, a member of the Hungarian Academy of Sciences, and a staff member of his country's National Museum — who argued the same. Half-century later Gyula László (1910-1998), a member of the faculty of Budapest's Eötvös Loránt University (ELTE), made himself famous with what became known as the Dual Conquest theory of Hungarian ethnogenesis. He contended that the ancestors of Hungarians settled in the Carpathian Basin in late Avar times while the foundations of the future Hungarian state were es-

tablished by the nomadic — and predominantly Turkic — tribes that conquered the Carpathian Basin more than two centuries later.

László's theory was endorsed and elaborated on by János Makkay (1933-) a prolific archaeologist who for some time taught at the University of Pécs. Another scholar who endorsed László's theory was the medievalist Pál Engel (1938-2001) who, like László, had taught at ELTE. Then there was archaeologist Dezső Simonyi who argued that Hungarians began to settle in the Middle Danube Basin in the 5th century. Taking a hint from Simonyi was the physical anthropologist Pál Lipták (1914-2000, first of the University of Szeged then of ELTE) who suggested that Hungarians' ancestors arrived in the Carpathian Basin in various waves from the 5th to the 9th centuries.

After the turn of the 21st century books kept appearing that placed the arrival of Hungarians in their present homeland centuries before the so-called Hungarian Conquest of the late 9th century. At first there was a monograph by Gábor Vékony (1944-2004), another ELTE faculty member. In this work Vékony suggested that the arrival time of the Hungarians was probably the second half of the 7th century, but might have been as early as the age of Hun rule in the Carpathian Basin more than two centuries earlier.

Soon after the publication of Vékony's book, veteran historian and paleo-linguist Péter Király (1918-2015, of the College of Nyíregyháza) produced a book which placed the settlement of the Hungarians' ancestors in the Carpathian Basin into the late 6th century. A few years later a two-volume work was published by one of the institutes of the Hungarian Academy of Sciences; it dealt with the history of Transylvania's Székelyland in medieval times. In this work historian Elek Benkő and physical anthropologist Erzsébet Fóthi discussed the ethnogenesis of the Hungarian-speaking Székely people. They came to the conclusion that, in the centuries before the Hungarian Conquest the Székelys had lived in the western borderlands of the Middle Danube Basin. When they had settled there Benkő and Fóthi were not sure: it could have been in Avar times but their arrival might have taken place even earlier, in Roman times. And it is not only Benkő and Fóthi who believed in the possibility of Hungarian roots going back in the Carpathian Basin to the Roman and even pre-Roman eras.

One scholar who was an ardent believer of this possibility was Lajos Kiss of Marjalak. Kiss came to the conclusion that the ancestors of Hungarians had lived in their Carpathian homeland since ancient times. There they had been the subjects or allies of a series of conquering peoples including the Romans, Huns, Ostrogoths, Vandals, Longobards, Avars and so on — and they almost always assimilated those among these warrior peoples who stayed for more than a few generations. Kiss published his theory in the early 1930s — but was ignored by his countrymen.

A generation earlier it had been another student of the past who endorsed the idea that the ancestors of the Hungarians might have settled in their present homeland in Ro-

man or even in pre-Roman times. This scholar was Ármin Vámbéry and he outlined in great detail how the Hungarian language must have developed in the Carpathian Basin many centuries before the “Hungarian Conquest”. And Vámbéry was not the first writer to have placed the ancient Hungarian homeland where they lived later. That honour goes to one of his younger contemporaries, László Réthy. In his professional life Réthy was a museum worker, writer and an accomplished numismatist. He was the first scholar to point to the Carpathian Basin as the “ancient homeland” where the Hungarian language, as well as other related languages, had evolved. Réthy announced his theory for the first time in 1871.

There is no room in a short study such as this one to outline why the theories of Gyula Pauler, Géza Nagy, Gyula László, János Makkay, Pál Engel, Dezső Simonyi, Pál Lipták, Gábor Vékony, Péter Király, Elek Benkő, Erzsébet Fóthi, and even of Lajos Kiss of Marjalak, Ármin Vámbéry and László Réthy are more believable than the story of Hungarian origins taught in Hungary’s schools today. The evidence these scholars have produced supporting their ideas is overwhelming.

Added to this evidence is the information that geneticists had found in recent years. They have established that the genetic make-up of Hungarians today is virtually the same as that of their Central European neighbours. The ratio of people belonging to Eastern (Asiatic or near Asiatic) genetic groups among Hungarians today is about 5 percent. Among their western neighbours this ratio is a little lower (ca. 4 percent), and among their eastern neighbours it is a little higher (ca. 6 percent). Judging by their genes, Hungarians are typical Central Europeans.

Those among the readers of these lines who know themselves to be of old Hungarian stock can verify this generalization in a small way — by taking a DNA test. Nineteen times out of twenty the results of such tests will suggest that they are the progeny of peoples who had lived in Central Europe for at least two thousand years.

There is one final comment I want to make: if the ancestors of Hungarians lived in Pannonia in Roman times then Christian missionaries had come to them already in the 1st century AD. Among these were Bishop Andronicus and his wife (sister? daughter?) Junia, the only female Apostle mentioned in the Bible. Those interested in the history of Christian Pannonia can read the pertinent parts of my most recent book: *Church and Society in Hungary and in the Hungarian Diaspora* — available soon from the University of Toronto Press: www.utppublishing.com/Church-and-Society-in-Hungary-and-in-the-Hungarian-Diaspora.html

IN MEMORIAM
OLÁH JÁNOS író, költő
(1942-2016)

FIA, LACKFI JÁNOS HELYCSERE C. VERSÉ-
VEL KÍVÁNUNK ÖRÖK NYUGODALMAT
NEKI.

Te elmentél s én itt maradtam.
Vagy én mentem s te maradtál?

Ugyanúgy kattognak izületeim,
mint egykor neked,
ha lépcsőn megyek felfelé.
Ugyanúgy falatozom bicskavégről,
s dobálom magamba az ételt, mint te.
Ugyanúgy libabőrös a nyakam,
mint volt a tiéd,
míg tiéd volt a nyakad,
(most vajon kié?),
emlékszem, hogy irigyeltem,
milyen férfiasnak tűnt.
Ugyanúgy vacakol a térdem,
mint a tiéd, fokozottan ügyelnem kell rá.
Ugyanúgy kisebesedik olykor szájam
a pocsékul mosogatott éttermi poharaktól,
mint a tiéd.
Ugyanúgy bratyizok sorbaálláskor az emberekkel,
ahogyan te szoktad, cinkosan.
Ugyanúgy idézgetek félhangosan,
színészkedve fejből vagy könyvekből,
ahogy tőled hallottam.
Ugyanúgy szégyellős dűnnyögésbe vész
gyengédségem,
mint a tiéd.
Ugyanúgy faragok ceruzát, fogpiszkálót,
ahogyan tőled lestem el.
Ugyanúgy felcsattanok ingerülten,
ha barkácsolok, s valami nem jön össze,
ahogy veled is megesett.
Ugyanúgy emlegetem a dolgok
tetves, nyavalyás mindenségét,
ahogy te emlegetted.
Ugyanúgy lobog bennem,
ahogy benned lobogott
az az elpusztíthatatlannak hitt láng,
melyet mohó életöztönnek nevezhetünk,
rajta, kihalítani helyünket a térben,
szolgálni azokat, akiket szeretünk,
küzdeni végkimerülésig,
roskadásig cipelni terheket,
elszöszmötölni szaporátlan aprómunkával,
belefeledkezni tűnődő pillanatokba,
századszorra kezdeni előlről.
Elmentem helyetted,
itt maradtál helyettem.

LAKATOS MIHÁLY

JUNOSZTY A DACIA TETEJÉN

Vaskuti István olimpiai bajnokunk 2012-ben járt először Erdélyben. A Balassi Intézet sepsiszentgyörgyi fiókintézetének vezetőjeként hívtam meg két erdélyi fellépésre, hogy az ottani magyarok testközlelől is megismerkedjenek a moszkvai olimpia (egyik) hősével, ő pedig találkozhasson egykori szurkolóival, rajongóival. Megvallom, kissé félve hívtam fel telefonon, mert előzőleg már jó néhány neves sportolónkkal „lyukra futottam”, akik zsúfolt programjukra való hivatkozással nem vállalták a kiutazást. Szó mi szó, egy efféle erdélyi út valóban legalább négy-öt napos elfoglaltságot jelent (és jelenteni is fog mindaddig, amíg a román kormány meg nem építeti a még hiányzó erdélyi autópályákat), de bármennyire is megértő az ember mások gondjai iránt, egy visszautasításból igen nehéz sikerélményt fabrikálni. Így aztán volt bennem némi izgalom, amikor bepötyögtem Vaskuti számát a készülékembe. Nem kellett volna. Vaskuti, amint akkor és a későbbiekben is meggyőződhettem róla, nemcsak sportolóként kitűnő, hanem emberként is. Mindent el lehet mondani róla, ami valakit rokonszenvenné, tiszteletre és szeretetre méltóvá tesz mások szemében. Habozás nélkül vállalta az utazással járó fáradalmakat, így két hónap múlva már ott álltunk mindketten a szilágycsehi művelődési ház zsúfolásig telt előadótermében. Levetítette többek közt ama híres, moszkvai, aranyéremmel végződő 500 m-es kajak-kenu futamot is, amely Vitray Tamás akkori nagyszerű közvetítésének köszönhetően még ma is alkalmas az érzelmek felkeltésére, aztán mesélt az olimpia közönséges halandók számára láthatatlan arcáról, amely csak az olimpikonoknak mutatkozik meg. Előadása végén záporoztak a kérdések, majd egy olyan epizódra került sor, amely mindkettőnköt váratlanul ért: egy ötven körüli, már ősz hajjú úr emelkedett szólásra, mondván: „1980-ban a román hadseregben szolgáltam, Bákóban. Román bajtársaimmal együtt néztük a közvetítést, melynek a végén igen jó érzés volt magyarnak lenni. Én csupán ezt az érzést szeretném most megköszönni Vaskuti úrnak...” A teremben csönd lett, s ha valaki arra gondol, hogy – szégyen, nem szégyen – könnyes lett a szemünk, jól gondolja.

Persze, mindez annak volt köszönhető, hogy a román televízió annak idején közvetítette az eseményt. Nyilván nem Vaskutiék kedvéért, hanem azért, mert a románok is érintettek voltak. Az ugyancsak kitűnő Ivan Patzaichin-Petre Capusta páros közvetlenül a mieink, a Vaskuti-Foltán duó után futott be a célba, és nyerte el az ezüstérmét. De nem is ez a lényeg, hanem az, hogy a kommunizmus évtizedeiben a nem a határ közelében élő erdélyi magyarok (főként a székelyföldiek), csak akkor láthattak magyar sportolókat a képernyőn, ha azoknak román ellenfelekkel kellett versenyezniük. Emlékszem, székelyföldi gyerekként a hetvenes-nyolcvanas években a magyar sport teljességgel fehér foltot jelentett az életemben. Szüleink időnként meséltek ezt-azt Puskásról, Hidegkútról, Albertről, majd Nyilasiról, Töröcsikről s a többiekről, de játszani talán egyszer-kétszer láttam őket a képernyőn. A rádiós közvetítés (hiába, hogy akkor még tűrhető minőségben

lehetett fogni a Kossuth-rádió adását, nem úgy, mint napjainkban!) pedig nem jelent sokat egy gyerek számára. Így aztán én az Universitatea Craiova szurkolójaként nőttem fel, míg nagyobbik öcsém a bukaresti Dinamoért szorított a tévé előtt. És nem azért, amiért manapság a magyar gyerekek zöme a Barcelona vagy a Real Madrid híve, hanem egyszerűen azért, mert nem ismerhettük a mieinket. Az idősebbek persze nem kötelezték el magukat a román bajnokság egyetlen csapata mellett sem, hanem emlékeikből éltek. Nagybátyám például a hetvenes évek Fradijának bekeretezett képét tartotta az ágya fölött, a falon. Akkor tájt a székelyek szorult helyzetükben úgy segítettek magukon, hogy a magyar válogatott egy-egy mérkőzése alkalmával tömegesen útra keltek valamely magasabb domb vagy hegycsúcs irányába (Székelyudvarhelyen ilyen volt a Szarkakő, de sokan egészen a kétszázötven kilométerre lévő Bánffyhungyadig is elautóztak), hogy házilag gyártott és hatalmas méretű antennákkal próbálják becsalogatni a magyar televízió adását, legalább a meccs idejére. Egy alkalommal magam is elzarándokoltam a Szarkakőre, ahol mintegy háromszázan lestük az egyik Dacia tetejére állított Junoszty tévé képernyőjét, hátha a sok hangya közt egyszer csak megpillanthatjuk Nyilasiékat is. Az egyetlen biztos támpontot a maximális hangerőre állított rádió jelentette, a többi képzeletünkkel pótoltuk. Az eseményt nyíltan vagy leplezetlenül szemmel tartó rendőrök nem is igazán értették miért vállaljuk „ennyiért” a hosszú gyaloglást... Nem tudhatták, hogy az elszakítottágban az egyetlen, az anyaországiakkal közös sikerélményt a magyar válogatott győztes mérkőzése jelentették, s ezek a sikerélmények voltak hivatottak pótolni az összes többi, ami erőt adhatott volna a tovább éléshez.

A sport a huszadik század második felére észrevétlenül nemzeti megtartó erővé lépett, identitásunk fontos része lett. Éppen ezért a kommunizmus bukása után a székelyek is abban bíztak, hogy a magyar sport végre elfoglalhatja az őt megillető helyet az életükben, hogy ettől kezdve a kárpát-medencei magyarság lélekben együtt szoríthat sportolóink eredményes szerepléséért. A határok fölötti nemzetegyesítés jegyében. Nem teljesen így történt. Amíg a Duna Televízió közvetítette az eseményeket, addig rendben is volt a dolog, de amint magántévékhöz kerültek a közvetítési jogok, a határon túliak rendszerint kimaradtak a (műsor)„szórásból”. És nincs ez másként újabban az M4 sportcsatornával sem, mely úgyszintén nem fogható az anyaország területén kívül. Néha még az interneten sem. „Sajnos, ennek a tartalomnak a megtekintésére ön nem jogosult!” – ez állt a monitoron a magyar válogatott legutóbbi mérkőzése idején. Valóban?! És akkor mire vagyok jogosult? A román, a szlovák, a szerb válogatott meccseinek a megtekintésére? A székely gyerekek ismét idegen bajnokságok „emlőin” lesznek kénytelenek felnőni?!

Vaskuti István a szilágycsehi közönségtalálkozó után bevalotta: nem is sejtette, hogy egy magyar sportteljesítménynek ilyen dimenziói is vannak. Hogy valahol messze, a Kárpát-medence csücskében erőt és tartást adhat az embereknek...

Sajnos úgy néz ki, az M4 debütálásával a magyar sport ügye nemzeti ügyből ismét csupán országos ügyéé retirált. Hogy ennek így kell-e lennie, vagy esetleg mégiscsak lehetne változtatni ezen az áldatlan helyzeten – a szép emlékü Kristóf Attilát idézve – én nem tudom...

Megjelent a Magyar Idők 2015. november 14-i számában.

Keszei Attila: Viágcserep. Olajfestmény - Pot of flowers, oil

PETER BACSALMASI

PATTY

You are the same girl
All this time, you've never changed, girl
The day you came and took my name, girl
On the best day of my life

It's been a long time
Through all rain and the sunshine
You're my habit of a life time
You're the best thing in my life

Take my hand, sing my song
You're the star that I wish on
By your side, the years go by
Still our love's the reason why

I am the same boy
I'm still a fool, too much to say, boy
With no regrets, no sad refrain, boy
You're the portrait of my life

Take my hand, sing my song
You're the star that I wish on
By your side, the years go by
Still our love's the reason why

You are the same girl
Not a day that I would change girl
The summer day you took my name, girl
That's the story of our life

Both lyrics and music by:

PETER BACSALMASI

HUNGARY 1956 - 2016

ACADEMIC CONFERENCE AND CULTURAL FESTIVAL

EDMONTON, OCTOBER 26-29, 2016

EDMONTON-ALBERTA-CANADA

NAGY SZEBA SZTIAN

MADÁCH IMRE CSALÁDJA BRAZÍLIÁBAN

„Emlékszel-é a szép napokra,
Midőn oly boldogak valánk,
És minden oly szép összhangzással
Mosolyga ránk,
Emlékszel-é?”

A kertvárosi sétány ősfái között foszlanak el a villa kapuján ülő kopogtató lomha puffanásai. Elgondolkodva fürkészem végig a virágágyásokkal körülölelt belső kertet, amikor megnyílik előttem vendéglátóim bejárata. A mediterrán házba belépve szinte minden falról törökverő vitézek, kuruc főtisztek, vármegyei főügyészek, földbirtokosok portréi tekintenek rám vissza. A vitrinekben sorakozó jelvények és kitüntetések mellett az alsósztrégovai Madách család címere függ a falon. A nemesi légkör majdnem megcsal, és egy pillanatra már-már elhiszem, hogy a Nógrád vármegyei ősi Madách birtokon járok. A konyhából kiszűrődő portugál csevegés dőb-bentett rá, hogy a brazil metropolisz, São Paulo egyik patinás zöldövezetében vagyok, ahol a füledt decemberi hőség ellenére szabaddá tette egy délutánját a költő, író Madách Imre dédunokája, Lázár Flóra és fia, Madách Martinique, hogy in-terjút készíthessünk.

Az ember tragédiája írójának családja egyike azon kevés magyar nemzetségnek, amelyik törzsfáját egészen az Árpád-házi királyok koráig képes visszavezetni. A család őse, Radun de Oszlán már 1235-ben II. András királytól kapott donációt. Ennek fiai közül Madách de Oszlán és leszármazottai tették vitézségükkel ismertté a – már vezetéknevüként használt – Madách nevet. Adománylevelüket IV. Béla erősítette meg, első Zólyom vármegyei birtokukkal pedig III. András jutalmazta a őket.² Alsósztrégovát 1430 óta bírta a család, innen ered az ún. *sztrégovai ág*, vagyis Madách Imre felmenői. Találunk közöttük törökverő hősokeket, – mint Madách János – vagy alispánokat, főügyészeket, de az író, költő nagyapja kora egyik leg-sikeresebb ügyvédjeként a Martinovics-per tizenhárom vád-lottjának látta el védelmét.³ Id. Madách Imre császári és királyi kamarásként visszavo-nultan gazdálkodott alsósztrégovai birtokán.

Ifj. Madách Imre (Alsósztrégova, 1823. jan. 21. – Alsósztrégova, 1864. okt. 5.) költő, író, politikus. Pesti joghallgató korában már hat nyelven írt-olvasott. 1842-ben Sréter János alispán mellett ügyvédi oklevelet szerzett, majd 1844-ben már táblabíróként működik. Rá egy évre feleségül vette Fráter Erzsébetet, Nógrád vármegye alispánjának húgát. 1846-1848 között vármegyei főbiztos. A világosi fegyverletételt követően Kossuth Lajos titkárának bűjtatásáért raboskodott, 1854-en feleségével elváltak. Utolsó éveiben költemények, drámák, tudományos munkák egész sorával egészítette ki addigi irodalmi életművét. Az 1859-1860 között írt *Az ember tragédiája* – Madách fő műve – a magyar irodalom és drámairodalom egyik legkiemelkedőbb darabja.⁴ De hogyan alakult Madách Imre leszármazottainak további sorsa? Ifj. Madách Imre egyetlen fia, Madách Aladár⁵ (1848-1908) író, költő, spiritiszta bírói vizsgája letételét és fiatalkori európai körútjait követően visszavonultan gazdálkodott alsósztrégovai birtokán. Győrben kelt egybe Fekete Máriával, akivel megszületett közös gyermekük, Madách Flóra (1893-1980). A Kuchinka István felvidéki földbirtokossal összeházasodó Madách Flórának két fia született. Madách István (1913-1988) a II. világháború után Salzburgban telepedett le, Madách Vilmos (1915-1965) pedig Kiskunfélegyházán hunyt el.⁶ Miután Madách Flóra felbontotta a Kuchinka Istvánnal kötött házasságát, 1918-ban férjhez ment dr. Lázár Pál földbirtokos bankigazgatóhoz. Ebből a házasságból született 1919. október 14.-én Losoncon Lázár Flóra, a XXI. században még élő utolsó dédunokája Madách Imrének.

Az alsósztrégovai családi kastély (1940 k.)

¹Halász Gábor, szerk.: Madách Imre összes művei [II. k.] (Révai, Budapest, 1942) 10. o. „Emlékszel-é?” (részlet)

²Palágyi Menyhért: Madách Imre élete és költészete (Athenaeum, Budapest, 1900) 13. o.

³Becker Hugó: Madách Imre életrajza (Madách Irodalmi Társaság, Budapest, 2004) 5.-6. o.

⁴Ld. Markó László: Új Magyar Életrajzi Lexikon IV. köt. [L-Ö] (Magyar Könyvklub, Budapest, 2002) „Madách Imre” szócikke

⁵Madách Aladár (Csesztve, 1848. jan. 1. – Alsósztrégova, 1908. júl. 26.) író, költő, spiritiszta. A pesti piaristák gimnáziumban tette le érettségi vizsgáját, majd a pozsonyi akadémián és az egeri líceumban hallgatott jogot. A bírói vizsgát 1869-ben tette le, majd alsósztrégovai birtokán gazdálkodott. Költeményeit az Új Nemzedék, A Hét, és a Jelenkor is közölte. Verseskötetei mellett spiritiszta munkái jelentek meg.

Ld. Ruttkay Teréz Mária: Madách Aladár (Horváth Ny; Budapest, 1938)

⁶Leblancné Kelemen Mária: Újabb Madách Imre-dokumentumok a Nógrád Megyei levéltárból és az ország közgyűjteményeiből (Nógrád Megyei Levéltár, Salgótarján, 1993) 486. o.

⁷Jaromir Balcar: Az 1919-20. évi csehszlovák földreform (Ld. In. KLIÓ 1999/3)

⁸Lázár Flóra személyes közlése

⁹Ld. <http://www.erdemrendek-kituntetesek.hu/tartalom/rend%C5%91rf%C5%91kapit%C3%A1lny>

1919 őszén az ezeréves ország romokban hevert. A Tanácsköztársaság bukása után Budapesten román megszállócsapatok állomásoztak, a szegedi ellenforradalmi erők pedig még közel sem rendezték soraikat. A Felvidéket – így Alsósztrégovát is – csehszlovák csapatok szállták meg, a trianoni békediktátum eredményeképpen pedig Madách családja az ősi birtokaikkal együtt csehszlovák fennhatóság alá került. A Csehszlovák Köztársaság törvényhozása minden lehetséges alkalmat felhasználta a számára idegen nemzetiségű nagybirtokos réteg gazdasági hatalmának meggyengítésére, vagy egyenesen megszüntetésére. Így az 1919.-1920. évi csehszlovák földreform szellemiségének és az 1919. ápr. 16-án elfogadott ún. *elkobzási törvénynek*⁷ jegyében a Madách család mintegy ötszáz éves birtokainak tekintélyes része is államilag kisajátításra került.

Lázár Flóra és Bezegh-Huszágh István (1943)

A megváltozott körülmények között Lázár Flóra már csak gyermekéveit tölthette az alsósztrégovai családi kastélyban. A magyar társadalmi élet egyik központjává is szolgáló birtokot elhagyva tanulmányait Budapesten és Bécsben végezte. A Felvidék déli sávját Magyarországnak ítélő II. bécsi döntést követően ismerkedett meg 1938 novemberében Losoncon az akkor bevonuló magyar csapatok kötelékében odaérkező Bezegh-Huszágh István huszárhadnaggal egy magyar bálban.⁸ A Sopron vármegyei huszártiszt a Ludovika Akadémia elvégzését követően az 1936. évi berlini olimpiai játékokon öttusázóként képviselte Magyarországot. Édesapja, Bezegh-Huszágh Miklós 1928-1932 között Budapest rendőrfőkapitányaként működött.⁹ A két fiatal megismerkedéséből 1940. október 8.-án házasság lett, a pár pedig végleg Budapestre költözött. Első két gyermekük még itt jött világra. A Váci utca és Kígyó utca sarkán élő család Borbolya lánya 1941 őszén, Orsolya pedig 1943-ban született. Bezegh-Huszágh István eközben részt vett 1941 áprilisában a Jugoszláviában lefolyt harcokban, majd 1942-1943 között a szovjet elleni hadjáratban. A II. világháború végén már vezérkari századosként lépett elő, Lázár Flóra édesapja pedig – feleségével szintén Budapestre költözve – a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál helyez-

kedett el, aminek a háború végén az ott elhelyezkedő értékek Nyugatra menekítésében segédkezett. A család 1944 decemberében Magyaróvár érintésével Bécsbe menekült, majd Griesbach községben érte őket a háború vége.¹⁰ Már Nyugaton jött világra harmadik gyermekük, az 1946-ban született Katalin. A család közel hat évet töltött németországi menekülttáborokban – megjárva Münchent és Baden-Badent is – mígnem 1951 júliusában sikerült letelepedniük Braziliában. Flórát és férjét szüleivel, illetve három gyermekével együtt Bezegh-Huszágh István unokatestvérének meghívására Kánya Bertalan fogadta São Paulo-ban. A családfő először egy panzióban helyezkedett el. Lázár Flóra német és francia nyelvtudásának és kezűgyességének köszönhetően magániskoláknak kezdett el egyenruhákat készíteni, majd férje hamarosan az egyesült államokbeli Ford autógyár egyik São Paulo-i terjesztőjévé lépett elő. 1953-ban Braziliában született utolsó gyermekük, Madách Martinique. A család a brazíliai magyar kolónia életében folyamatosan részt vett. Lázár Pál 1956 után a São Paulo-i Pannónia Klub működtetésében vállalt többször önkéntes munkát és – örökös díszelnökként – nevéhez kötődik az évtizedeken át megrendezésre került São Paulo-i magyar ún. *Szeretetbálok* megszervezése.

Karácsony (1943). A képen balról jobbra: Bezegh-Huszágh Miklós, Csipkay Mária, Lázár Borbolya, Lázár Orsolya, Lázár Flóra, Lázár Pál, és Madách Flóra
Braziliában 1978. májusi halála előtt még saját verseskötete

jelent meg. Férje halálát követően 1980-ban Madách Flóra, az író unokája is Braziliában hunyt el.¹¹

A család a birtokukban lévő Madách-dokumentumokat 1987-ben a balassagyarmati Palóc Múzeumnak ajándékozta. Bezegh-Huszágh István 1998 júniusában halt meg, de Madách Imre dédunokája, Lázár Flóra – vagy ahogyan ismerősei hívják az idős hölgyet: „Lola néni” – ma is Braziliában él.

¹⁰Madách Martinique személyes közlése

¹¹Lázár Pál: Hat évtized versekben (Magánkiadás, São Paulo, 1975)

Négy gyermeke tizenegy unokával és ugyanennyi dédunokával ajándékozta meg, tehát – ha vannak is olyan hiedelmek, hogy az ősi nemzetség kihalt – az alsósztrgovai Madách család nagyon is él! Több alkalommal visszalátogattak Alsósztrgovára és Budapestre is, felkeresni ismerőseiket, rokonaikat, illetve az egykori családi birtokokat.¹² Utoljára 2010 nyarán jártak Magyarországon és a Felvidéken. Madách Martinique legkisebb fia – az író, költő jelenlegi egyik legfiatalabb leszármazottja – napjainkban is a São Paulo-i magyar bencések által alapított Szent Imre Kollégium tanulója, ami a húszmillió város – felmérésektől függően – második-harmadik legjobb iskolája. Az ősi család leszármazottai tehát ma is jó hírnevét keltik a magyarságnak: Brazíliában...

A Madách család brazíliai otthonában: Madách Martinique legkisebb fiával és Lázár Flóra – háttérben Az ember tragédiája Zichy Mihály által készített művészi jelenetképei

És mit üzennek a magyarságnak? Kérdésemre gondolkodás nélkül válaszolja Lázár Flóra néni és Madách Martinique: „A magyarsággal való kapcsolatunk elszakíthatatlan. Az ember emlékei a szívében vannak.”

¹²Madách Martinique személyes közlése

Felhasznált források:

1. Becker Hugó: Madách Imre életrajza (Madách Irodalmi Társaság, Budapest, 2004)
2. Halász Gábor, szerk.: Madách Imre összes művei [II. k.] (Révai, Budapest, 1942)
3. Lázár Pál: Hat évtized versekben (Magánkiadás, São Paulo, 1975)
4. Markó László, szerk.: Új Magyar Életrajzi Lexikon IV. köt. (Magyar Könyvklub, Budapest, 2002)
5. Palágyi Menyhért: Madách Imre élete és költészete (Athenaeum, Budapest, 1900)
6. Ruttkay Teréz Mária: Madách Aladár (Horváth Ny; Budapest, 1938)

Felhasznált folyóiratok:

1. KLIÓ (1999. évfolyam)

Felhasznált weboldalak:

1. www.erdemrendek-kituntetesek.hu

ESTERHÁZY PÉTER (1950-2016)

“Kedves Péter,...

Kiszerezett téged földi bilincseidből az Örökkévaló, magába testesített az Irgalom, az életnek teremtett kötöttségektől mentes csöndes Szellője szárnyára kapott. Szurkolj onnan, ahol vagy, hogy olvasóid - akik tovább bukdácsolnak ideát - soraid segítségével is minél előbb adják meg magukat földi

életükben a Titoknak, akit annyit közelítgettel véges lehetőségeink közt s akihez már hazaértél. Köszönet és hála a Fennvalónak érted, 66 évedért.”

Sajgó Szabolcs, Új Ember, 2016. júl. 24.

KANADAI / AMERIKAI MAGYARSÁG

1949 óta szolgálja a nyugatra szakadt magyar közösséget.

Elismerten, a nyugati világ legnagyobb példányszámban megjelenő magyar hetilapja. Megjelenik minden szerdán délelőtt, és még aznap olvashatják, akik megvásárolják a torontói magyar üzletekben. Előfizetés \$75 egy évre vagy \$40 félévre, postázással. A legfrissebb magyarországi, nemzetközi és sport híreket foglalja össze lapunk minden politikai elhajlás nélkül, mint a múltban. A Magyarországon hirdető több ezer olvasóhoz szólhatnak! Olvassa, hirdessen és rendelje meg a mindenki által szeretett Kékújságot!

A legjobban informált magyar a Magyarorságot olvassa!

Published by: Canadian Hungarian Media non Profit Corp.
747 St. Clair Ave. W. #103.
Toronto, ON M6C 4A4 Canada
Telefon: 416-656-8361, Fax: 416-651-2442

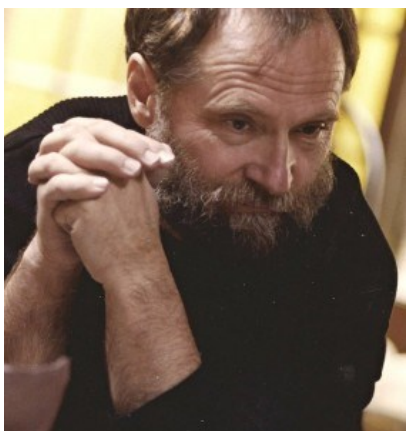
Kiadó: Aykler Béla
Főszerkesztő: Susan Papp
Felelős Szerkesztő: Dr Tanka László
Szerkesztő: Balás Róbert
Számítógépes szerkesztő: Horváth Zsolt
Web: www.kanadaimagyarsag.ca
E-mail: info@kanadaimagyarsag.ca

Reméljük továbbra is szolgálhatjuk a magyarságot a nyugat legnagyobb számú hetilapjával.

DANCS RÓZSA

KESZEI ATTILA MŰVESZI BIRODALMA

Ha eddig a kanadai magyar képzőművészetet mindenkifőlött de Pédery Hunt Dora és Marosán Gyula neve fémjelezte, most azt is elmondhatjuk, hogy Keszei Attila is örökre letette névjegyét a legnagyobbak közé. Az 1850-ben épült, a közelmúlban elszennvedett tűzpusztítás után restaurált torontói St. James

Katedrális a maga európai hangulatiságával európai művész, Keszei Attila Keresztútjával gazdagodott. Az Emmy-díjra jelölt filmes jóbarátja, Lajtai Gábor kisfilmjével imádságra kényszerít ez a fával égetett agyagba örökített raku- sorozatból.

Nagyon sok keresztutat láttam, a legváltozatosabb grafikai vagy festői kivitelezésben, szoborban, de kerámiában nem tudtam elképzelni azt a drámai erőt, amit ez az alkotás sugároz. Döbbenetes hatást kiváltó, és ami a legmegkapóbb, hogy az "Ember", a megfeszítésre ítélt, úgy járja végig az útját a Golgotáig, hogy bár megtörik az ereje, a méltóságát nem adja fel - és ez kiárad Attila raku tábláiból, a krisztusi sors feldolgozásából.

Az alkotó ugyanis rakunak nevezi a műfaját, amelyben alkotott. A „*raku ősi hagyományainak megfelelően – korongozás nélkül, kézzel formázza, a japán vabi-sabi szépségeszmény alapján, melynek jellemzője a tökéletes arány, forma és ritmus szellemisége. A máz égetésekor segítő társai a Föld, a Tűz és a technika lényegéből fakadó megismételhetetlenség. A még izzó kerámiát a földdel takargatva hirtelen lehűti, így naturalis, lecsendesült színei a természet alkotóerejétől módosulva megőrzik azt a pillanatot, amelyben születtek.*

A tárgyak megalkotásakor arra törekszik, hogy harmóniába hozza az ősit, a tradicionálist a modernnel, mint ahogyan a raku teszi ezt a természetessel és az ember által megformálttal.

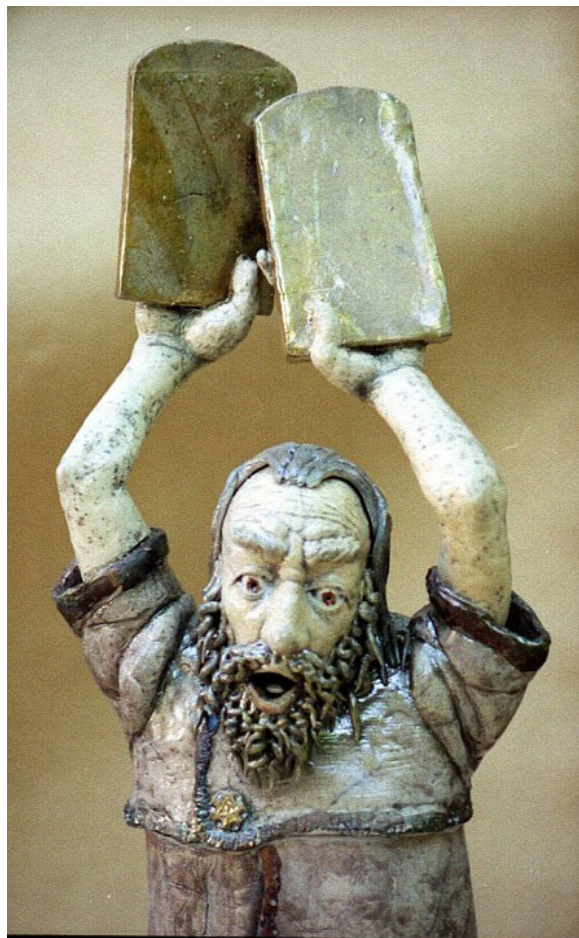
A raku tárgyak teremtette hangulatnak köszönhetően – melyet a japán szépségeszmény, a szemlélődés, a mindennapi élethez való figyelmes viszonyulás, a nyugalom jellemez – olyan alkotótér teremtődött,” olvashatjuk a műfaji meghatározást a <http://www.rakumuveszet.hu/> honlapon M. Szabó Anikó megfogalmazásában.

Nagyon erős alkatra valló művészet a Keszei Attilaé. Amikor műtermében meglátogattuk, folytatta megkezdett munkáját és engedte, hogy hassanak ránk a plafont is áttörni akaró alkotásai: egy kétkedésekkel, ellentmondásos világ kicsapódásaival, amelyek közös jellemzője az élet lényegének, a mélységnek, a láthatón túli értelmének megragadása. Bármiről beszél, a lényegre, a fontosra tér vissza – ez az ő művészi álma. Ez pedig fában, agyagban, rézben vagy akár festményeken lényegül

örökkévalóvá.

A csodaszarvas történetét megformáló munkáján, a monda-beli Hunor és Magor nyomán elindulva is a mindenkori szabadság értelmét akarja tetten érni. Ahogy maga vallja, „*minden emberi kifejezési forma közül a művészetet az a lehetőség, amely kifejezi egy adott társadalomban az emberi-ség életének a minőségét. Mint alkotóművész azzal foglalkozom, amit a legfontosabbnak tartok a mai világ életében... Szerintem a művészi elhivatottságnak tükröznie kell azokat a lelki-érzelmi-értelmi hatásokat, amelyeket akár irodalomban, festményein, szobraiban, zenében vagy bármilyen formában kifejez. Az ilyen művészi kifejezés csak akkor kap értelmet és lesz üzenethordozóvá, ha találkozik a nézők érdeklődésével.*”

A bibliai Mózeset tartja példaképének, hiszen ő volt az, aki kőbe véste azokat a törvényeket, amelyek a kereszténység alapját képezik. Kétszer is megalkotta Mózes alakját, másodszor kisebb méretbe álmódva bele a Törvény nagy megfogalmazóját.

Moses - Mózes (részlet)

A művész azt a pillanatot ragadta meg, amikor a hőse a kőtáblákat dühödten porrá akarja zúzni - bizonyosságul, hogy ember, aki haragra tud lobbanni.

„A dühöt akartam megmutatni”, vallja Attila

Keszei Attila művészi hitvallásáról többet megtudhattunk, amikor kedves ausztráliai barátaimmal, a sydneyi Magyar Rádió Mozaikot működtető Ilosvay Katalinnal és Gusztávval meglátogathattuk otthonában. Ritka alkalom volt ez, hiszen Ilosvay Gusztáv szintén elismert szobrászművész, tehát beszélgetésükből sokmindent megtudhattunk alkotó

Ilosvay Gusztáv: Keszei Attila műterem-műhelyébe lépve hatalmas kerámia alkotásokat látunk, de nemcsak agyag, hanem fából, vasból készült műveket is. Tulajdonképpen az anyaghoz való viszonyulásod abból adódott, mert mérnök vagy pedig abból, hogy az anyagban meglátod az éppen adódó lehetőséget?

K. A.: Két dolog van. Először, ha az ember bronzot akar csinálni, sokba kerül. És nagyon nehéz eladni is, viszont a kerámia olcsóbb, könnyebben el is kel. A másik szempont az, hogy milyen matéria van előttem. Ha fa, akkor beleképzelem, hogy mi az, ami abból kijöhet, ugyanez a helyzet a bronzlemezrel is. Tehát változik a gondolatvilág, amikor egy anyagot a kezembe veszek, de azt hiszem, ezzel minden alkotó így van.

I. G.: Azok alapján, amit itt most látunk, azt bizonyítja, hogy a témaválasztás rendkívül széles skálán mozog, ugyanakkor minden munkádban meghatározó az emberi test és az emberi gondolat. Ez magától értetődő vagy van valami konkrét magyarázata ennek?

K. A.: Ez talán onnan jön, ahonnan elindultam, Magyarországról. Ott a kultúra komoly dolog volt, már elemi iskolában tanították. Itt viszont látom a fiaimnál, hogy nincsen semmi művészeti képzés. Másrészt sokan megállapítják, hogy vallásos alkotó vagyok. Én az embert keresem a vallásban, függetlenül attól, hogy milyen vallás, a valláson belül benne vannak az emberi nagyságok és kicsinységek, ezeket próbálom megmutatni. Van absztrakt munkám is, amit absztrakban kell kifejezni, azt úgy is kell előállítani.

I. G.: A rajztehetséged szembeűnő, érzed a három dimenziót és azt ki is tudod fejezni. Miben segít ez téged szobrászatban?

K. A.: Nem tartom magam nagyon jó rajzolóknak. Nagyon sokszor visszatérek egy-egy motívumhoz. Szenvednem is kell olykor, hogy megtaláljam a megfelelő formát.

mi az a pont, amikor azt mondd, h. abbagyom, vagy úgy érzed, hogy óriásit alkottál?

Attilát mérnökként (is) ismeri a kanadai világ. Megkérdeztem, hogy mi vezette a képzőművészet irányába, aki ma már nemcsak a kanadai magyar, hanem a kanadai művészettörténetbe is beírta a nevét - gondoljunk csak a St. James Katedrálisban látható Keresztútra - sőt tanítja a szobrászatot?

K. A.: Soha senki nem biztatott erre, sőt azonkívül, hogy egyszer egy tanárom megkérdezte, hogy valóban én rajzoltam-e - egy aktról volt szó -, nem foglalkozott velem senki. Tulajdonképpen akkor kezdtem érdeklődni a művészetek iránt, amikor az egyetemre kerültem - először a gépészmérnöki karra vettem fel, később azonban átmentem az építészet karra. Nos, fakultatív órára kezdtem járni egy kollégámmal, kerámiára, szobrászatra. Nem is akartak befogadni minket, de kitarotunk, és aztán lassan ki is maradtak nagyon sokan, mert nem volt kötelező tantárgy. Később a Zebegényi Szőnyi István Művészeti Iskolában is dolgoztam, Torontóba érkezésem után

a Jewish Community Centre-ben foglalkozhattam a művészettel. Valóban, nagyon büszke vagyok, hogy segíthettem kibontakozni olyan kiváló művészek tehetségét, mint Horváth Gabriella, Mérei Elizabeth vagy Lantos Mária.

„Én nagyon örülök annak, hogy Magyarországon születtem, az otthoni kulturális légkörben, és ezért tudom csinálni azt, amit itt, Kanadában folytatom.”

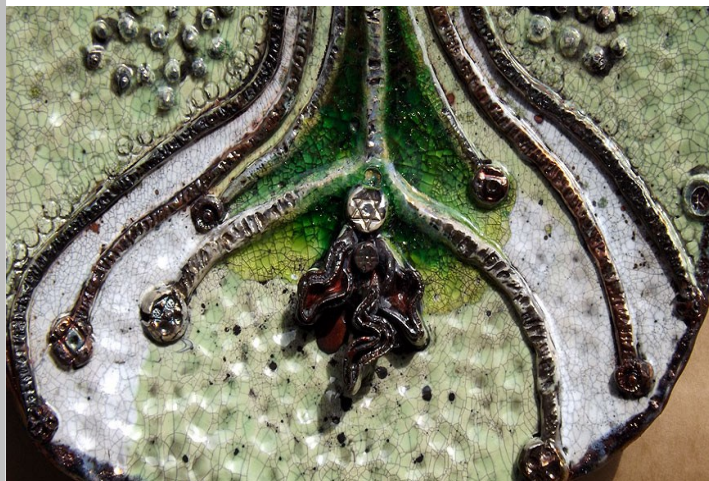
ATTILA KESZEI'S ARS POETICA

„I cannot just do something without any meaning.”

More than any other form of human expression, art acts as a barometer indicating the quality of life of humanity in any given society. As an artist, I wish to deal with, what I believe are the most important issues in today's world.

I have been working almost exclusively in clay. When I became acquainted with Raku firing, I realized that the freshness and strength of this technique would enhance the expressiveness of my sculptures.

In my view, the artist's dedication having been filtered through his emotional and mental make-up dictates his actions, finding expression in literature, painting, sculpting, music and other art forms. This artistic expression becomes fruitful and meaningful only if it has an objective significance for the viewer...

A. Keszei: The Seeds of Western Religion

Art Terra Studio is engaged to pursue sculptural and engineering opportunities in the following fields:

- Life size busts from life models, requiring approx. three to four sittings, two to three hours each,
- Life size “funeral bust” of deceased love ones, from available photos and videos,

The studio is well equipped to generate uniquely designed sculptured wall tiles for special applications,

Commemorative raku fired ceramic murals, providing original design or developing one with the input of the client,

- Also having thirty years of engineering experience on the field of energy conservation, detailed investigative-studies of energy use reduction could be optioned.

„When I was preparing the copper mural called ‘This is the Law’ I used only half of the copper sheet’s width. So I had this 49” long and 13” wide piece of copper to work with. Now that I’ve done some ‘walking-down-on-memory-lane’ in my ceramic works, and I still have the sensation of looking over to the other side of ‘our’ lake, I thought that by trying to capture that long forgotten view, the work may invoke in you the same feeling.

I’ve layered the Moon and the water with pure silver and by placing the mural into a huge garbage bag and placing a bit of sulfur based chemical beside it I could ‘age’ or enhance the aging/oxidization of the silver. It worked! That is the nice golden tone on the surfaces.

If you look closer, you will find a constellation also in the night sky.

I was watching both ‘coronations’ of the presidential candidates. Trump’s acceptance speech brought back some serious thinking of the present situation of our southern neighbor. Back in 1995, so some 21 years ago, I was making some sketches dealing with the problem of globalization. I could see the

problems of spreading false expectations... that all those blue-collar workers will be re-trained to become some computer operator or accountant or ... I remember those TV discussions explaining that we, the western people, have to improve the life of the people at those third world countries... but I then already knew that we would end up here. A lot of jobs disappeared and with that unemployment grew. The purchasing power of the people diminished which led to many problems. And I would like to

know if these acts/sacrifices, moving the jobs abroad, really did improve the life of those kids working like slaves to make some running shoes? Or were all these manipulations perpetrated on us in order to only make a very thin layer of our society filthy rich ...

I’ll stop right now... because I could go on for pages but the point is that I took those sketches and made a few ceramic plates. I may even dedicate them to Trump, because he is the only candidate who talks about this problem... I will see how they will come out

from the kiln after glaze firing.”

RADNAI ISTVÁN

FÉLPROFIL

égi lámpás hűséges-hűtlen társam
aki hol alámerülsz hol előtt a felhőtenger
csak ne látnál lámpavilágnál
amikor beesett arcomon a ráncok

mint őszi barázdák sokasodnak
hiszen talaj vagyok én is versmagoknak
várom idejét élet-aszálynak
ne legyetek múmiák új gyermekeim

ha nem fogynál mint én s dagadnál
mint gépem vincseszterén a haszontalanságok
a világot s az űrt bejárva visszatérnél

ha nem volna éji felhő rád ablakot ki nyitna
míg alattam személyes kis világom
megnyílik sorsomat el nem kerülve

Attila Keszei: Lilies Full Flush, raku, fired ceramic

VARGA GABRIELLA

SZERETET, ODAADÁS, ALÁZAT – EZ A BÉCSI
ILONA STÜBERL ÉTTEREM SIKERÉNEK TITKA

Ausztria fővárosában a turisták programsorának első néhány pontjában biztosan benne van a Szent István-dóm (*Stephansdom*) megtekintése, s aki arrafelé jár-ke, vajon gondolná-e, hogy pár lépésre a székesegyháztól magyar étel- és italkülönlegességeket is lehet fogyasztani, ráadásul igazán magyar környezetben és hangulatban? Bécs legrégebb, 59 éve nyitott magyar éttermében a világ minden tájáról érkezőnek lehetősége nyílik megismerni a magyar konyhát és a magyar vendégszeretetet – nincs is szabad asztal szinte soha, mi több, a francia, angol, olasz, spanyol és más nemzetiségű vendégek távoztukkor nemritkán kézfogással köszönik meg a finom falatokat és gratulálnak Fodor Máriának, a vendéglő tulajdonos-vezetőjének. Mi is betértünk, mert felgyült bennünk, nemcsak az éhség, de sok-sok kérdés is!

– Tiszteletet érdemlő már pusztán az a tény is, hogy ötvenkilenc éve ugyanott áll és ugyanazt kínálja egy étterem – az Ilona Stüberl-ről pedig éppen ez mondható el. Mikor, hogyan és kiknek a jóvoltából nyílt meg ez a máig töretlen népszerűségű vendéglő?

– Az étterem megnyitása Somlai Mihály személyéhez fűződik, akinek a Magyarországról származó, Bécsben élő szülei a Dunán működtettek egy hajót, vendéglátással a fedélzeten. Miután Somlai Mihály házasságot kötött Ilonával, egy idő után úgy érezték, Bécs belvárosában is szükség lenne a maguk számára biztos talajt teremteniük, arra az időre, amikor majd befejezik a hajózást. Mivel az '56-os forradalom után sok magyar érkezett Ausztriába, ezt a szempontot is figyelembe véve nyitották

meg 1957. november 4-én a Stephansplatz-tól kétpercnyi sétára lévő csendes kis mellékutcában, a Bräunerstrasse 2. szám alatt az Ilona Stüberl magyar éttermet. Kezdetben bablevest – ingyen kenyérrel – és Ilona néni különleges, túróval és lekvárral töltött, meleg csokoládészósszal tálalt *Ilona-palacsintáját* kínálták meglehetősen jutányos áron, ami egyre több osztrák vendéget is odavonzott. Tíz év eltelté után, 1967. szeptember 18-án, Passauban a hajón Ilonát szívinfarktus érte és a mentőautóban meghalt. Linzben temették el, mert Somlai Mihály szülei is ott nyugszanak. Azután Somlai úr sokáig egyedül vezette az éttermet, illetve nyáron, a hajózási idejére bérbe adta egy-egy családnak.

– **Őn hogyan került kapcsolatba a Somlai családdal?**

– Édesapámnak, Fodor Zoltánnak Somlai Ilona a nagynénje volt, Fodor nagymamámnak a testvére – ez volt a két család kapcsolatának az egyik szála. De keletkezett egy másik is, jóval azután ugyanis, hogy a szüleim elváltak, a már rég özvegységben élő Miska bácsi a '70-es évek elején Budapesten elvette feleségül édesanyámat – aki szintén Ilona volt –, így kerültünk Bécsbe 1978-ban. Tizenhat éves voltam akkor, a kőbányai I. László (ma Szent László) Gimnázium második évfolyamának végzős diákja, akinek édesanyja szándéka szerint nyelvtanulás lett volna az útja – a gimnáziumban orosz és spanyolt tanultam –, de idekint engem jobban vonzott a hajó. Besegítettem Miska bácsinál, megtanultam a német nyelvet, és egyre biztosabb voltam abban, hogy a vendéglátóiparban szeretnék maradni. Az Ilona Stüberl kulcsát és ezzel az étterem vezetését 1986 karácsonyán vettem át. Kicseréltük a konyhaberendezést, kifestettünk, kitakarítottunk, kibővítettük az étlapot – például reszelt májjal és egyebekkel – és kinyitottunk. Azután is minden évben elvégeztünk valamilyen beruházást, fejlesztést: kicseréltük a padlóburkolatot, a bejárati ajtót, a sörcsapot... hosszú évek munkája az az eredmény, ami most látható.

– **Nézzünk néhány főételt az étlapról: Jókai bableves, töltött káposzta, székely káposzta, rakott káposzta, lecsós szelet, tejfőlös gombapörkölt, borjúpörkölt, székelygulyás, erdélyi fatányéros... A szakácsok, a személyzet is magyar?**

– A kezdeti nehézségek után – huszonöt évesen még nemigen tudtam, hol keressek magyar szakácsot –, jó fél év elteltével került hozzánk Lukács Tibor, aki húsz évig dolgozott nálunk. Nagyon jó magyar szakács volt. Tíz évvel ezelőtti távozása óta is csak magyar szakácsok vannak a konyhában; ketten váltják egymást, mert egész nap nyitva tartunk. Átvették, illetve folytatják mindazt, amit Tibor elkezdett, és persze meg is beszéljük, hogy minek milyen íze kell hogy legyen. Van nyári étlapunk és téli; nyáron kínálunk például tojásos nokedlit salátával, töltött paprikát, télen debreceni tokányt, mákos tésztát, gesztenyepürét, de lényegében minden ugyanaz, és ez azért is jó, mert a kilenc nyelvre – német, szlovák, angol, francia, spanyol, olasz, kínai, japán és orosz – lefordított étlapjainkat újra és újra átírni nagyon nagy munka lenne.

– **A más nemzetiségű vendégek is rendelnek ezekből a jellegzetesen magyaros ételekből?**

– Az osztrákok, szlovákok, románok, oroszok igen, a francia, spanyol, amerikai vagy az olasz vendégek inkább bécsi szeletet rendelnek – amit mi mindig hatalmasra kiklopolt borjúszeletből, friss olajban sütünk –, de néha ők is választanak bablevest és pörköltet is.

– **Jellemzően kik alkotják a vendégkört?**

– A magyarok mellett egyre több az osztrák törzsvendégünk is, és hát jönnek a világ minden tájáról. Nemrég írt egy amerikai úr, jelezte, hogy Bécsben átutazóban a reptérről egyenesen idejön megvacsorázni, tartsak fenn számára egy asztalt. Nagyon sok visszatérő vendégünk van a világ távolibb pontjairól is.

– **Rendeznek-e ünnepekhez kapcsolódó, tematikus napokat az estendő folyamán?**

– Novemberben mindig két héten át tartanak a Libanapok, amelyeken libamájat hidegen, zsírával, tószttal és lila hagymával, magyaros és rántott libamájat kínálunk, illetve – és ezt a vendégek nagyon kedvelik – sült libacombot vörös káposztával és krumpligombóccal. A kivételes ajánlatokról e-mail útján és a közösségi oldalunkon is értesítjük a törzsvendégeinket. Vannak napi specialitásaink is, halászlét például csak pénteken lehet fogyasztani, mert ezeket az ételeket az adott napokra készítjük frissen. Advent idején természetesen nálunk is vannak a teraszon puncskülönlegességek.

– **Az italkínálatban magyar sörök, magyar borok is szerepelnek. Nem jelent nehézséget ezek Bécsbe szállítása?**

– Kezdetben szinte csak osztrák italunk volt, de elég hamar bevezettem a magyar borokat, tíz évvel ezelőtt pedig a magyar söröket is. A magyar borokat mosonmagyaróvári, soproni itallerakatoknál vásároljuk vagy a pincészet kiszállítja nekünk. A söröket a határ közelében élő alkalmazottak hozzák el vagy magam megyek el az áruért.

– **Bécs szívében ezeket az eredeti magyar étel- és italkülönlegességeket kalocsai motívumok között, diszkrét magyar zene mellett fogyaszthatja a vendég, vagyis az étterem minden apró részlete magyar...**

– A terítők az asztalokon kézzel hímzettek, a fűszertartók, tányérok és a polcokon lévő dísz tárgyak kézzel festettek, megrendelésre készültek. A hangszóróból valóban magyar operettsláger, szonok és más örökzöld dallamok szólnak, de csak halkán, hogy ne zavarják a vendégeket a beszélgetésben. Az étterem logójában is szerepel kalocsai minta és a törzsvendégeinknek szánt ajándéktárgyak legtöbbször is rajta van a magyar zászló, a címer. Erre valóban tudatosan törekszünk.

– **Egészen kivételes, ahogyan megbecsülik a vendégeket, ahogyan ajándékokkal is kedveskednek nekik...**

– Különösen advent idején minden vendégünk kap tőlünk ajándékot, vagy azért, mert megköszönjük neki, hogy a törzsvendégünk volt, vagy mert úgy látjuk, hogy jó benyomásokat szerzett nálunk és szeretnénk kifejezni, hogy visszavárjuk. Legutóbb kalocsai paprika, kisméz és kisbor volt az ajándékcsomagunkban. Ebben az időszakban – s ez máskor sem ritka – a fogyasztás végén a számlához kis pálinkával vagy csokival kedveskedünk a vendégeknek.

– **Tartanak-e az étteremben időnként zártkörű rendezvényeket is?**

Az ünnepi alkalmakkor való kibérlés lehetőségét két évvel ezelőtt megszüntettük, leginkább azért, hogy a törzsvendégeknek, akik éppen aznap szeretnének hozzánk jönni, ne okozzunk csalódást. Ha rendezvényről van szó, akkor inkább kiszállítjuk és a helyszínen szolgáljuk fel az ellátást az adott program résztvevőinek.

– **Mennyire jellemző, hogy külső helyszíneken is biztosítanak büfét, ebédet, vacsorát?**

– Ritkán vállalunk ilyet – és akkor is csak magyar rendezvényeken –, mert ehhez kicsi a konyhánk, és a hét fős személyzetünk is kevés hozzá. De időnként megoldjuk ezt is természetesen.

– *Elmondhatja-e ebben a pillanatban, hogy az Ilona Stüberl háza táján minden úgy van, ahogyan szeretné?*

Bécs egyik legszebb pontján vagyunk, központi részen, tiszta levegőjű, csendes, könnyen megközelíthető helyen, s az étterem nem túl nagy – harminc férőhelyes – méretét is megszokták a vendégek és megszoktuk mi is. Nyáron persze sokat jelent, hogy van egy hangulatos kis teraszunk, amely éppen a főtéri barokk Szentháromság-szoborra néz. Magam is itt lakom a házban, így időnként fel tudok szaladni egy kis irodai munkára. Igen, úgy érzem, az étterem kívül-belül egyaránt elnyerte az igényeinknek és az elképzeléseinknek megfelelő formát és tartalmat.

– *Meglehet, korai a kérdés: tudják-e már, miként ünneplik majd az Ilona Stüberl megnyitásának 60. évfordulóját?*

– Úgy tervezzük, hogy akárcsak az ötvenedik évfordulón, 2017-ben is tartunk egy nagy születésnap partit szeptem-

berben – a többi majd ezután fog kirajzolódni.

– *Hogyan fogalmazná meg, mi az Ilona Stüberl sikerének a titka?*

– Az, hogy az Ilona Stüberl szívből vezetett magyar étterem. Ehhez kell jó sok elszántság is – éveken keresztül mindennap dolgoztam, szabadnap nélkül –, és a vendéglátóiparban különösen is szükség van a szakmával szembeni alázatosságra, hiszen nap mint nap emberekkel dolgozunk. Ha ez a három: a szív, az elszántság és az alázat benne van az emberben, akkor sikeres tud lenni.

– *Ha egy szóval kellene kifejeznie, mi jellemzi az éttermet, mi lenne az a fogalom?*

Szeretet. Számomra ez az étterem olyan, mint egy befogadott gyermek: ha mindennap foglalkozol vele, visszaadja a sok szeretetet.

Sokan megcsodálják, hogy ez a kis vendéglőcske mire képes, mennyit tud, hogy egész nap forgásban van. Ő így hálálja meg, hogy mi is szívvel, szeretettel, odaadással fordulunk felé.

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS

ünnep

ősregi kacatjaid közé zárva élsz
valamikor működő életed tárgyi
bizonyítékai elárasztanak a
múlt múltad illataival ízeivel
gyerekzsivajával akkor sikeresnek
elkönyvelt döntéseiddel most rémülten

szembesülsz mint bírósági tárgyaláson
a kitisztult bűncselekménye idején
csontrészezen comboskodó gyanúsított
szánalmasan vergődsz mintha itt kellene
először két lábon kiegyenesedve
megállnod éppen lehuppanva a fáról

kétségbeesetten azzal próbálkozol
hogy összegyúrd a képzeleted szülte szép
történeteket sikertelenségeddel
ez nem megy egy rohadt gyümölcs tönkreteszi
fája minden termését ha nem vigyázol
ha búzád ocsúdtól el nem reteszeled

pedig már azt hitted vagy valaki látod
elhagytak az ünnepek az ünnepeltek
az ünneplők nem is akarsz ünnepelni
már mióta hagyod nagyvonalúan hogy
mások máshol ünnepeljenek kedvükre
ha úgy érzik hogy ünnepre van szükségük

menjenek csinosítsák jól ki magukat
mutassák azoknak akik hívják őket
képesek remekül összecsozíteni
nagy tömegeket virsli és mustár nélkül
szippantsanak az ünnepi levegőből
csak neked ne kelljen elmenni sehová

ünnepsz te is a múltad ünnepeled
egyedül illatok ízek gyerekzsivaj
félhomályos édes titkos pillanatok
amíg élsz büszkén és féltve őrzöd őket
magadban ilyenkor elérzékenyülve
gondolsz rá emlékeid meghalnak veled

2016. október 6-án

„Attila Fias-CD release” koncert

a torontói Hugh's Room-ban

2261 Dundas St M6R 1X6

További információ később

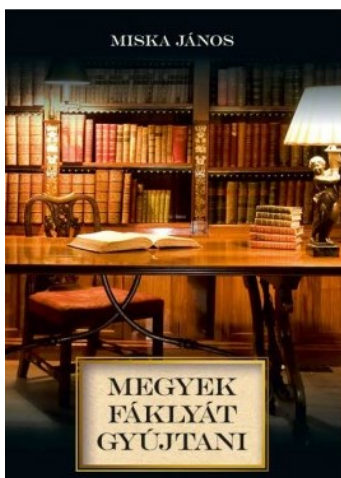
VESZELY FERENC

MISKA JÁNOS: MEGYÉK FÁKLYÁT GYÚJTANI

A borítólapon szerint a *Megyék fáklyát gyűjtani* című kötet „Miska János szépirói, irodalomtörténész, magyarságtudós és könyvtárosi életművét mutatja be. A könyv nem csak a mai tanulságok levonására alkalmas gazdag életmű összefoglalása, hanem értékes korrajz is az 56 utáni kanadai magyar diaszpóra életéről, valamint azokról a kivételesen értékes szellemi teljesítményekről, melyek a több évtizedes elhallgatás miatt Magyarországon nagyrészt ismeretlenek.”

De Miska János nem lehet ismeretlen ember, csak az olvasó lehet tájékozatlan róla. Nem tudom, de nem hiszem, hogy lenne akár Kanadában akár Magyarországon ember, aki annyi polgári, városi, megyei, szervezeti, állami és államfői elismerést és kitüntetést kapott volna, mint ő. És hányan lennének akik mindezt meg is érdemelték volna, mint ő, egyértelműen?

Ha Jánosnak csak könyveit, fordításait, szervezőmunkáját, bibliográfiáit, a tudományos tanulmányait, tízezrekre menő levéltári anyagát vagy a kötetekre menő naplóját egyenként néznénk is, egy életet betöltő munkásságról lenne szó mindegyikben. S ő mindezt egyszerre végezte el, egy életen át, s végzi tovább. Miért? Mert nem ismeri az önelégültséget, s mert az az ember, aki mindenki

szolgálatába állította magát soha nem tud elégedett lenni. Mert hát hol van az a határ, amit szereteteinkért, közösségünkért, hazánkért meg tudnánk elégegni, amikor még mindig munkabírók vagyunk, és még többet is tudunk tenni? Amiről a borítólapon nem szól, de amiről e könyv minden sora tanúskodik, az az, hogy micsoda hihetetlen teljesítményt tud elérni egy szorgalmas, okos, céltudatos, önfegyelmezett, hatalmas energiával megáldott ember, aki szembenéz élete kihívásaival és sorra legyőzi azokat. Miska soha nem érte volna el potenciálját, ha nem veszi saját kezébe sorsa irányítását, ha nem tűz ki célokat maga elé, ha nem viszonyul embertársaihoz segítőkészen, ha nem tartja magát értékeihez, ha nem talpraesett, s valljuk be, ha egy kicsit nem szerencsés is. Legfőbb szerencséje az volt, hogy nem egy, de két házasságban két kiváló nő állt/áll mögötte, akik bátorítást, támogatást, aktív segítséget és egy jó adag tehermentesítést szolgáltattak Jánosuknak, s akik nélkül Miska élete is más lett volna.

Egy magyar és egy angol nyelvű önéletrajz után ez a könyv immár harmadik feldolgozása Miska életének, de egy teljesen új perspektívából. A könyv szerkezete kérdés-feleletre alapul, s a kérdezőnek, Koltay Gábor filmrendezőnek a szerepét e könyv létrehozásában nem

lehet túlbecsülni. A kérdések nemcsak irányítanak, de gyakran történelmi kontextusba helyezik az eseményeket, összegeznek és kommentálnak is. Koltai teljességre törekszik, semmit nem hagy ki, kérdései gyakran széleskörű kutatómunkáról tanúskodnak, és Miska egyéni történetét a történelem szintjére helyezik. Miskának láthatóan nincsen sok szüksége sok ösztökélésre, nem hiába íróember ő, árad belőle a szó. A kettő összjátéka gördülékeny, élvezetes, tanulságot és gyakran csodálatot keltő olvasmány.

Az így keletkezett történelmi biográfiának mintegy három függvénye van. Az első egy, a könyv második részét képező, Miska teljes irodalmi munkásságára kiterjedő válogatás, tele érdekesebbnél érdekesebb történetekkel, többnyire tárcákkal, a nyírségi falusi élet átélt leírásával, annak vallási és népi hagyományával, amelyekre alapozva ezer év múlva egy teljes skanzen lehetne építeni, életre keltve ezt, a napjainkban is már szinte teljesen eltűnt múltat. Érdekes megfigyelni a kommunista világ előbb ki- majd ellenhatását az íróra, a kanadai beilleszkedésről s a kanadai társadalomról alkotott képeket, megismerni Miska családját, mely oly formáló hatással volt lényére. A történetek bemutatják a Kanadában szétszórta magyarság életét és problémáit, személyes közelségbe hozva ezek szereplőit.

A könyv harmadik részének címe: *A magyar irodalom, művészet és tudomány Kanadában*. Ez nem más, mint Miska magyarságtudó munkásságának tömör összegzése, rövid, összefoglaló tanulmányokban. Arra a kérdésre felel, hogy mit értek el Kanadába szakadt honfitársaink száműzetésük éveiben? Milyen nyomot hagytak és hagynak maguk mögött? A negyedik, záró rész Miska János könyveinek oldalakat kitevő bibliográfiája, ami ki kell, hogy elégítsen minden további érdeklődést a szerző munkásságát illetően. A könyv összhátása elkerülhetetlen. Csak ámulunk és bámulunk.

Kamloops, 2016. július 23.

Attila Keszei. *On an Island, raku*

A HAJDÚSZOBOSZLÓI GYÓGYFÜRDŐ

Gyógyfürdők története 1925. október 26.-án kezdődött, amikor Pávai Vajna Ferenc geológus vezetésével, szénhidrogének után kutatva felszínre tört a gyógyvíz. Több mint ezer méteres mélységből, 67-74 C° fokos víz áramlott a felszínre, földgáz kíséretében, melyet a későbbi elemzések alapján alkalikus-jódos-brómos-konyhasós hévíznek minősítettek. A gyógyvízben nagyon magas az oldott ásványianyag tartalom (4250 mg/L) a fő alkotóelemeken kívül, számos nyomelem is megtalálható benne (réz, cink, mangán, lítium).

A reumatikus panaszokra kedvező hatású gyógyvizet felhasználva, 1927. július 26.-án megnyitott a fővenyfürdő. Az azóta eltelt közel 90 év alatt Európa legnagyobb fürdőkomplexumává nőtte ki magát a Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő, valamennyi generáció igényeinek kielégítését tűzve ki célul.

Az 1930-as években kezdődött a gyógyászat fejlesztése, orvosi rendelő, fedett gyógymedence, inhalatórium és ivócsarnok létesült. 1942-ben már 9 medence üzemelt majd 1945-től hadikórház jelleggel működött a fürdő. A 60-as évektől nagyszabású fejlesztés vette kezdetét, már 16 gyógy-, strand- és egyéb medence volt és nőtt a strandfürdő területe is. A rendszerváltásig a szakszervezeti üdültetés képezi a vendégforgalom alapját. 1995 után a gyógyfürdő valamennyi területén folyamatos fejlesztések valósulnak meg egy magas színvonalú, több generációs gyógykomplexum létrehozása érdekében. Gyógyfürdők egész évben nyitva tart, a fürdőcsarnok 3 medencéje mellett, 4 nyitott eltérő hőfokú látványmedence várja a vendégeket. A fizio- és balneoterápia széles skáláját nyújtva a gyógyulni vágyóknak, ezek közül kiemelendő:

- a súlyfürdő kezelés, melyet nálunk vibrációval kombinálva lehet igénybe venni, nyaki és derék fájdalmak, porckorong sérvek esetén ajánlott
- a szénsavas kádfürdő kezelés, mely keringési betegségekben (érszűkület, hipertónia, cukorbetegség) ajánlott és immár széndioxid kabin formájában is elérhető
- a fizioterápia szinte valamennyi formája, a kis- és középfrekvenciás elektromos kezelések, ultrahang, mágnesoterápia, lézer klasszikus gyögmasszázs, vízalatti vízszugármasszázs, egyéni és csoportos gyógytorna foglalkozások

Az újdonságok közé tartozik az immunerősítő és rege-nerációt gyorsító Kryo szauna, melyben -170 fokos kabinban kell pár percet eltölteni és kúraszerű használata javasolt. Mozgásszervi panaszokon kívül bizonyos szív- és érrendszeri betegségekben, bőrgyógyászati kórképekben (ekzema, psoriasis), nőgyógyászati problémákban (meddőség, kismencedei

gyulladások) is jótékony hatású gyógyvizünk. A kezdeti "empirikus" megfigyeléseken túl, orvosi kutatásokkal is igyekeztünk alátámasztani gyógyvizünk jótékony hatását, mely térd és csípő arthrosis, nyaki és deréktáji discus hernia és cardiovascularis betegségek esetén is sikerült. Eredményeinket hazai és külföldi szaklapokban is publikáltuk.

Aqua-Palace fedett élményfürdők rossz idő esetén is lehetővé teszi a szórakozást, a szaunavilág, baba-, családi- és élménymedencék, szörfözési lehetőség használatával illetve számtalan fitness- és wellness kezeléssel várjuk látogatóinkat.

A **strandfürdő** 30 hektáros, parkosított területen várja a vendégeket május 1 és szeptember 30 között, 13 medencével, élményelemekkel, vízi sportpályával és a tengerpart illúzióját keltő 6200 nm²-es pálmafákkal szegélyezett mediterrán medencével. A legkisebbek számára pancsoló medencével és animációs programokkal.

Aquapark csúszdaparkunk 2000 óta várja a látogatókat, többször is megújulva, legutóbb 2014-ben extrém zónával bővült. Így jelenleg 9 óriás csúszdát és 6 extrém elemet tesztelhetnek a kalandvágyók.

Saját **Thermal Hotelünk** is várja a nyugodt környezetben pihenni és gyógyulni vágyókat, a fürdőkomplexum teljes körű használatával illetve saját gyógyászati részleggel. Ezek mellett a Thermál és Hajdú kemping, az Árpád uszoda és a Thermál Tourist utazási iroda is a szolgáltatás részét ké-

pezi.

A Hajdúszoboszlóra érkezőket a "gyógyító kezelések" mellett színes programok is várják. A gyógyfürdő szervezésében (Strandnyitó party, Fürdőbál) illetve a fürdő környékén koncertek, kulturális és gasztronómiai fesztiválok várják a vendégeket.

A MEZŐKÖVESDI ZSÓRY GYÓGY- ÉS STRANDFÜRDŐ

Mezőkövesdről elsőként a legtöbb embernek a világhírű matyó hímzés jut eszébe.

Aki egyszer látta jellegzetes népviseletét, soha nem felejt el. A matyó legények hímzett inge, surca, kalapja, a lányok színes szoknyája, köténye maradandó élményt nyújt.

Nem csoda, hogy a matyó népművészet 2012-ben az UNESCO szellemi kulturális örökség listájára is felkerült.

A város másik nevezetessége, mely a városba érkező látogató figyelmét és orrát nem kerülheti el, az a központtól 4 km- re fekvő gyógyfürdő.

A jellegzetes „illatú” kénés termálvíz, Zsóry Lajos (1877-1941) főszolgabíró, országgyűlési képviselő birtokán 1939 februárjában kőolaj után kutatva tört fel. Neki köszönhető az is, hogy 1940 nyarán már kész medence fogadta a fürdőzőket.

Az ásványvizet 1968-ban nyilvánították gyógyvízzé, a fürdő 1983-ban gyógyfürdői rangra emelkedett. A fejlődés, ha lassan is, de nem állt meg, az üdülőterületet, mely a fürdő körül az évek során kiépült, 2013 nyarán gyógyhellyé minősítették.

A látogatókat ma már 21 medence várja, a fedett fürdőben 3 különböző hőfokú gyógymedence, uszoda, gyógyászati és wellness részleg áll a vendégek rendelkezésére.

Az udvari gyógyvizes medencék mellett egy érdekes, 100 méteres átmérőjű körmedencében felfrissülést találhat az ide látogató.

A gyógyvíz a kénés vizek csoportjába sorolható magyarországi vonatkozásában a legmagasabb szulfidion tartalommal bír. Ezen kívül kalcium, magnézium, hidrogén-karbonát és

nátrium-klorid tartalma is jelentős. A víz gyógyhatását az elmúlt években készített orvosi vizsgálatok bizonyítják.

A kénés gyógyvíz ajánlott az alábbi mozgásszervi betegségek kezelésében:

- izületek és a gerinc degeneratív elváltozásai,
- lágyrészek rendellenességei,
- gyulladós mozgásszervi kórképek idült stádiuma,
- ortopédiai, idegsebészeti műtétek utáni rehabilitáció.

Használata ezen kívül bőrgyógyászati és nőgyógyászati kórképekben is előnyös lehet, természetesen orvosi javaslat alapján.

A közelben fekvő közel kétszáz ágyas Mozgásszervi Rehabilitációs Központ betegek is a fürdőben részesülnek balneoterápiás kezelésben, immár 1986 óta.

A fürdő gyógyászati részlegén 12 masszírozó fülke található, valamint 3 kád áll rendelkezésre a kádfürdős, illetve szénsavas fürdő kezeléshez. A súlyfürdőben egyszerre 8 páciens kezelhető, az izsappakolást 9 ágyon, a víz alatti masszázst pedig 5 kádban tudja a fürdő biztosítani.

Mezőkövesd és fürdője az autópálya megépülése óta Budapestre egy óra alatt elérhető.

A Zsóry Gyógyfürdő közelében pedig a kempingtől az apartmanokon keresztül a négy csillagos hotelig bármilyen szálláslehetőség biztosított.

Ez a hely ideális gyógyulásra, pihenésre egyaránt, de csak egy rövidke fürdőzésre is érdemes ellátogatni ide.

Dr. Kovács Csaba

LEHOCZKI SÁRA

FIATALSÁG: BOLONDSÁG, BALATONSÁG: BOLDOGSÁG

Mindig is szerettem a Balatont. Ő az én sírig tartó plátói szerelmem. Megdobban a szívem, akárhányszor megpillantom, lehet nyugodt, hajókat ringató, vagy dühös, viharos, a magyar tenger szerintem mindig gyönyörű. Nyáron meleg vízzel csalogat, esténként csillagok sátra alatt tündököl, ősszel csendes, színesen lehulló levelek ágya, télen végtelen korcsolyapálya. Tavasszal ismét feléled, friss és üde, barátsággal üdvözli hátán a rég nem látott vitorlásokat.

Mindenkinek van egy jó története a Balatonról, aki már talál-

kozott vele. A déli part kisgyerekes családok, vagy fesztiváló fiatalok kedvence, míg északon a túrázni vágyók és a mélyebb vizet kedvelők érzik igazán otthon magukat. Heves viták alakulnak ki a két part szerelmesei között, csakúgy mint fővárosunknál, nem mindegy, hogy valaki Pest vagy Buda párti. Szerencsére a tó szeretete közös pontként hidat képez a két part szerelmesei között Ha Balaton, akkor nekem északi part. A bor finomabb, a víz hidegebb és nem kell gyalogtúrát tenni a vízben, mire vállig ér.

Évek óta Szigligetre járunk nyaralni a gimnáziumi barátaimmal, már tavasszal tervezzük a közös hetet és végtelenül boldognak érezzük magunkat, amikor birtokba vehetjük a nyaralót. Vonattal, stoppal, kölcsönkocsival vagy biciklivel érkezünk, zsebünkben egyre több diploma, munka- és élettapasztalat lapul, mégis itt újra gyerekek lehetünk. A ház, amiben ilyenkor lakunk, tipikus szigligeti nádtetős parasztház, vastag fehér vályogfalakkal, apró kerttel. Belül lomokkal és élményekkel teli. Éjjelenként hajnalig táncolunk, nevetünk, beszélgetünk, hamis énekünkkel keserítjük a szomszédok életét. A szerencsések éjszaka ágyban alszanak, a többiek a használaton kívüli varrógép, a törött szánkó és az elromlott porszívók közé szorítják be fekvőhelyüket. Szúnyogok zsongnak minket körül és meg-esik, hogy egér fut a falon, de senkit sem érdekel.

Reggelente az elviselhetetlen meleg kiűz minket a partra, stoppolunk, vagy sétálunk, nyakunkban törölköző, kezünkben felfújt strandlabda, vagy a boltban vett, pokolian forró kávé. Ha végre leérvünk, belerohanunk a vízbe, vigyorgunk, mint az ötévesek. Játékokat találunk ki, birkózunk, labdázunk, úszóversenyt rendezünk. A parton kártyázunk, hideg fröccsöt iszunk olajos lángos mellé, és beszélgetünk mindenről. Palacsinták sora után röplabdázunk, focizunk,

nemlétező sportokat alkotunk, a legmelegebb órákban pedig csak heverészünk a kiégett fűben ostoba, színes magazinokkal, egynyári könyvekkel, keresztrejtvényekkel felszerelve. A nap végén barnádbak, boldogabbak és kimerültek vagyunk, hajunkat „megette” a Balaton, bőrünk naptej és iszap szagú. Megyünk vissza a házba, fel egészen a vár alá, csapatokat alkotva stoppolunk, hogy több esélyünk legyen, miközben nekem eszembe jut, hogy egyszer majd egy forró nyári napon én leszek az, aki klímától hűtött kényelmes kocsijában elhajt a strandtól megfáradt fiatalok mellett, és megmosolyogva a régi emlékeket borzasztóan fogom irigyelni őket, ahogy elnyűt papucsban ballagnak az út szélén. Remélem, azért majd megállok nekik.

MEK Egyesület
 1827 Budapest, Budavári Palota F épület
 Tel: 1-224-3741
 E-mail: info@mek.oszk.hu
 URL: http://mek.oszk.hu/egyesulet

Kapcsolattartó személyek:

A MEK Egyesület elnöke: Monok István (MTA Könyvtár és Információs Központ, főigazgató)
 1051 Budapest V. ker., Arany János u. 1, 406. szoba
 Telefon: 1/411-6302
 Fax: 1/331-6954
 E-mail: monok.istvan@konyvtar.mta.hu

Ügyvezető elnök: Moldován István (OSZK – E-könyvtári Szolgáltatások Osztály, osztályvezető)
 1827 Budapest, Budavári Palota F. épület. 315. szoba
 Telefon: 1/2243-846
 Mobil: 20/400-8872
 Fax: 1/202-0804
 E-mail: moldovan@mek.oszk.hu

A Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület adatai:

Az Egyesület számlaszáma: 10700464-66140997-51100005
 A számlát vezető bank: CIB Bank Zrt.
 Külföldről történő átutalás esetén:
 SWIFT/BIC kód: CIBHHUHB
 IBAN: HU93-1070-0464-6614-0997-5110-0005
 (Átutalásnál célszerű a "MEK Egyesület" szöveget is feltüntetni.)
 Paypal számla: mekegyes@mek.oszk.hu
 Az Egyesület adószáma: 18100277-1-41
 MKGi kód: 14928
 Könyvelő iroda: Mingus Kft.

Fontosabb webcímek:

Az Egyesület honlapja: <http://mek.oszk.hu/egyesulet>
 Az Egyesületet bemutató szórólap: <http://mek.oszk.hu/egyesulet/mek-szorolap.pdf>
 Belépési nyilatkozat intézmények számára:
<http://mek.oszk.hu/joomla/egyesulet/nyomtatvanyok/intezm.rtf>
 Belépési nyilatkozat intézményi pártoló tagok számára:
<http://mek.oszk.hu/joomla/egyesulet/nyomtatvanyok/intezm-partolo.rtf>
 Részletes tájékoztató a támogatási lehetőségekről: <http://mek.oszk.hu/html/tamogatas.html>

Amennyiben szeretné segíteni a munkánkat, erre többféle formában is lehetősége van:

- Csatlakozhat az Egyesületünkhöz **rendes** vagy **pártoló tag**ként. Előbbi esetben az éves tagdíj intézményeknek: 7.500 Ft, a pártoló tagok pedig tetszőleges összegű tagdíjjal fejezhetik ki a támogatásukat.
- **Szponzor**ként támogathatja az Egyesület működését, az elektronikus könyvtári szolgáltatások tartalmi és technikai fejlesztését, illetve akár csak bizonyos – kulturális vagy tudományos szempontból jelentős – könyvek, folyóiratok, hetilapok, egyéb írott vagy képi dokumentumok digitalizálását is.
- Egyszeri vagy alkalmankénti **adomány**okat is örömmel veszünk, akár emeltdíjas SMS-ben, akár az Egyesület bank- vagy PayPal-számlájára történő átutalás formájában.

Köszönjük, hogy elolvasta a fentieket és reméljük, hogy a jövőben közösen tudunk munkálkodni a kultúra és a tudás terjesztésén a 21. század információs társadalmában!

Lapunk legűségesebb támogatóitól/ olvasóitól, szeretett barátainktól búcsúzunk megrendülten.
Isten adjon nekik örök nyugodalmat!

PADÁNYINÉ AYKLER KAROLA PICKE

1925-2016

... Egy éjjel megjő a meséből
a csillagos hattyúfogat,
megáll a kis házatok előtt,
s valami titok szólogat.
Csak menj!

Kivirul korhadt kerítések,
ibolya nő a háztetőn,
különös madár énekel
az ablaknál ébresztgetőn.
Csak menj!

.....
Lassacsán visznek a lovacskák,
egyik fehér: a szeretet,
másik sötét: a fájdalom,
véred keni a kereket...
Csak menj!

(Mécs László: Csak menj, részlet)

FELKAI G. FERENC

(1942 - 2016)

A PESTI "SRÁCOK"

Mikor gyötör a szégyenérzet,
s lelkem még visszalátogat,
álmatlan éjjel látom őket:
a Corvin-közi srácokat.

Szemükbe gyermektűz parázslott,
a nagykabátjuk apjuké.
Védtek szent fenegyerek módra
az anyjukét, az apukét.

Nem biztatott holnapra marzsi,
ezüst, arany a zubbonyon,
kis képükön olajfolt fénylett,
álmatlanság ült meg korom.

Nyugat küldte a csokoládét...
Ki sírt, ki meg káromkodott,
s tudtuk, hogy pokrócba csavarva
holnap a pesti srác halott.

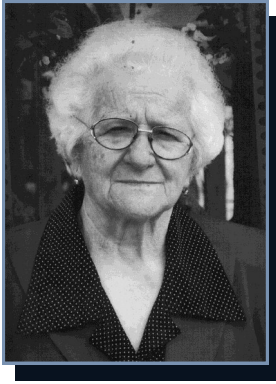
Sírod jeltelen, nevedet sem
jegyezte fel történelem,
de látlak üveges szemekkel
önvádoló, hosszú éjjelen.

TERJESSZE LAPUNKAT!

MŰVELTSÉGE GAZDAGODIK, HA AZ ÉSZAK-
AMERIKAI MAGYAR DIASZPÓRA EGYETLEN, KÉT-
NYELVŰ, SZERVÁTIUSZ JENŐ-DÍJJAL KITŰNTE-
TETT KULTURÁLIS FOLYÓIRATÁT OLVASSA!

www.megszolalok.blogspot.hu/2016_05_01_archive.html

IN MEMORIAM
AGÓCS MÁTÉNÉ
CSERNÓK MARGIT
(1928 - 2016)

AGÓCS SÁNDOR

NÉZZÉTEK MEG A KERTET!

egyszerre értünk a ház elé
bent Édesanyánk sűrű-forog
VÉGRE MINDKETTEN ITT VAGYUNK
később kedvesen mondja
kihagytam ma a templomot
mert tudtam hogy jöttök
majd mégiscsak hozzáteszi
nem vállalom több ebédfőzést
nem vállalom már azt is elfelejtem
nagyon elfáradtam
nagyon elszoktam én már ettől
minek él már egy 87 éves vén
öregasszony különben is
semmire nincs időm
NÉZZÉTEK MEG A KERTET
ilyen szép nem volt mostanában
ha ezt apátok látná

pedig megint megyünk kirándulni
mondom
gyűjtse az erőt inkább arra gyűjtse
Lengyelország nem itt van
de újra és újra a kert kerül szóba
mindketten tudjuk ez tartja életben
NÉZZÉTEK MEG A KERTET
milyen jó bácskai föld
nem sok ilyen van ebben az
országban nem sok
innen vigyetek zöldséget salátát
retket jobb ez mint ott a városi

és megígérem
tíz év múlva és húsz év múlva is
megnézem majd
ha a temetőn kívül már senki nem vár
s mégis érdemes lesz
valamiért idejönni

**Magyar Kulturális Hét Montréalban
FIAS ATTILA koncertje**

Tuesday, 13 September 2016, 8:00 pm

Segal Centre for Performing Arts, Studio

5170 Chemin de la Côte-Sainte-Catherine, Montréal, QC H3W

ELADÓ HÁZ

Pest megye, Biatorbágy, BIA.

Érdeklődni: KABDEBÓ Tamás
+36209331998

FOR IMMEDIATE RELEASE

**CANADIAN-HUNGARIAN ASSOCIATION FOR
MUSIC PERFORMANCE COMMEMORATES
THE 60TH ANNIVERSARY OF THE HUNGARIAN
REVOLUTION WITH TOP CANADIAN ARTISTS**

July 22, 2016 (TORONTO) – This year marks the 60th Anniversary of the **Hungarian Revolution**. The influx of approximately 40,000 Hungarians in 1956 influenced society so much that it was declared a Canadian National Historic Event, and is part of Canadian heritage. (<http://news.gc.ca/web/article-en.do?m=/index&nid=549959>)

To commemorate this occasion two large-scale concerts with the title “A BRIDGE TO THE FUTURE” are being organized by CHAMP:

Thursday, November 17, 7:30 PM.

Trinity-Paul’s United Church, Toronto

Tuesday, November 29, 7:30 PM.

Canadian Museum of History, Gatineau

Tickets available: www.champ1956.com

Box Office of Museum

The concerts will also commemorate the 135th anniversary of the birth of **Béla Bartók** with the performance of his *Music for Strings, Percussion and Celesta*. Works by **Kodály, Liszt** and **Polgár** (North American Premiere) performed by Krisztina Szabó, mezzo-soprano, Daniel Warren, trumpet, Peter Cosby, cello, Mary Kenedi, piano and a chamber orchestra led by conductor William Shookhoff.

The concerts are under the sponsorship of Stefánia Szabó, Consul General of Hungary, and Bálint Ódor, Ambassador of Hungary. Both events will be attended by both Hungarian and Canadian dignitaries, and will be followed by a reception.

###

The **Canadian-Hungarian Association for Music Performance (CHAMP)** was founded to present professional concerts with a repertoire of Hungarian and contemporary Canadian composers. The music bridges the two countries, reflecting the assimilation of the Hungarian refugees of 1956. Music is a universal language communicating equally to all.

Contact: Mary Kenedi, Founder, Pianist

Website: www.champ1956.com

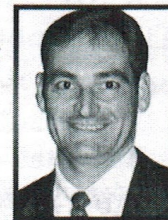
info@champ.com: 416-272-4904

Keszei A.: A holló és a róka

**„A PÉNZ NEM MINDEN,
DE JÓ HA VAN”**

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggódnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segíték Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonsága megvalósításában.

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.

Senior Financial Consultant

390 Brant Street Suite 600,

Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU.™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDÍJBÉFEKTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSON
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations

* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.

Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company

** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

Factory and Outlet
Sunday-Monday
Closed
Tuesday-Friday
8 AM to 6 PM
Saturday
8 AM to 3 PM
Mississauga, ON,
L4X 2G1
(905) 624-9311
(905) 624-9910

MAGYAR NAPLÓ

**Az egyetlen szépirodalmi folyóirat
a DIGITALSTAND-on!**

A Magyar Napló elektronikus formája már a www.digitalstand.hu webáruházban is elérhető!
A digitális folyóirat tartalma teljes egészében megegyezik a hagyományos lapszámokéval.

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Digitális lapszám vásárlása: 390 Ft

Digitális előfizetés

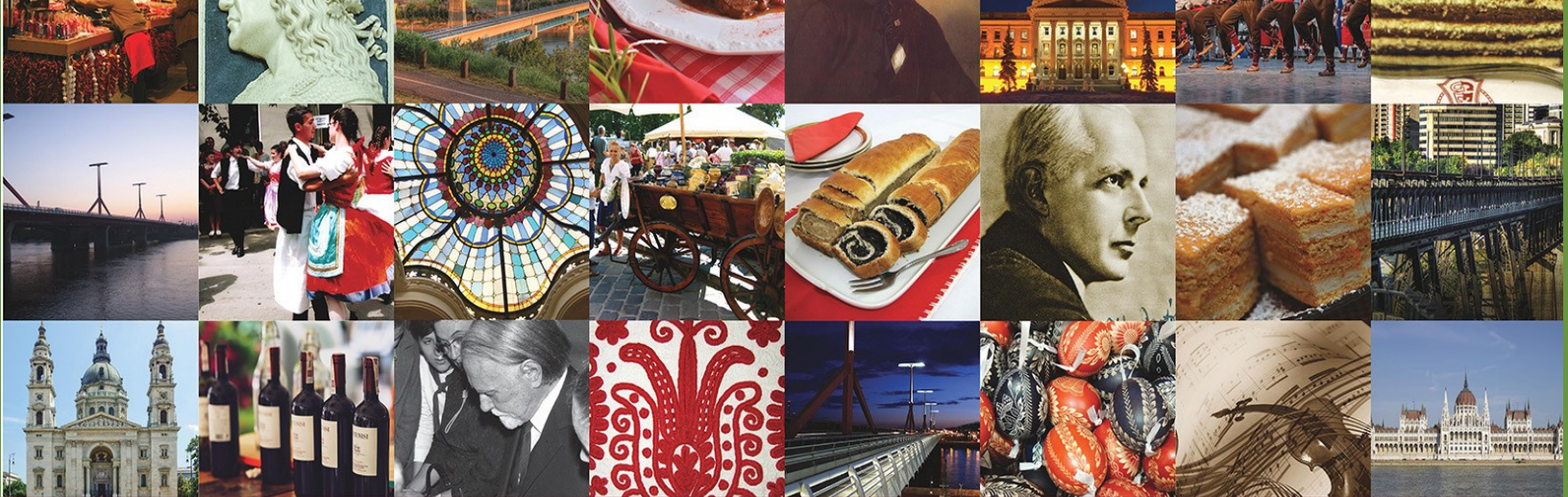
12 hónapra: 3960 Ft (12 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

6 hónapra: 1980 Ft (6 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

3 hónapra: 990 Ft (3 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

(Az árak az Áfá-t tartalmazzák.)

**Fedezze fel a digitális újságolvasás előnyeit! Ha a Digitalstandot választja, a Magyar Napló
mindig Önnél lesz, ráadásul kedvezőbb áron, mint korábban bármikor!**

HUNGARY 1956 - 2016

ACADEMIC CONFERENCE AND CULTURAL FESTIVAL — OCTOBER 26-29

WIRTH.UALBERTA.CA

www.szekelytermekek.ro

+40-746-674817

Székely népviselet, díszmagyarok, faragott tárgyak, bőrből készült termékek, népies ingek, blúzok, ruhák és sokminden más is megrendelhető a Székely Termékek Webáruházában: www.szekelytermekek.com
Hívjon Skype-on (szekelytermekek), vagy írjon a szekelytermekek@erdely.ma címre!